

Univerzita Palackého v Olomouci
Filozofická fakulta

**Vnitřní konkurenceschopnost Evropské unie a
České republiky**

Diplomová práce

2010

Markéta Novotná

Univerzita Palackého v Olomouci
Filozofická fakulta

**Vnitřní konkurenceschopnost Evropské unie a
České republiky**

Bakalářská diplomová práce

Studijní program: Angličtina se zaměřením na aplikovanou ekonomii

Vedoucí práce: Ing. Jiří Klvač, CSc.

Autor: Markéta Novotná

Olomouc 2010

(naskenované a podepsané zásady)

Univerzita Palackého v Olomouci
Filozofická fakulta

Prohlášení

Místopřísežně prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma: „Vnitřní konkurenceschopnost Evropské unie a České republiky“ vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího diplomové práce a uvedla jsem všechny použité podklady a literaturu.

V Olomouci dne:.....

Podpis:

Univerzita Palackého v Olomouci
Filozofická fakulta

Poděkování

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Ing. Jiřímu Klvačovi, CSc. za cenné připomínky a rady a odborné vedení práce.

OBSAH

Úvod.....	6
1 Význam tržní konkurence	8
1.1 Definice pojmu tržní konkurence.....	8
1.2 Důležitost konkurence v tržní ekonomice.....	8
1.3 Formy tržní konkurence	8
1.3.1 Konkurence napříč trhem.....	9
1.3.2 Konkurence na straně poptávky.....	9
1.3.3 Konkurence na straně nabídky.....	9
1.4 Typy konkurenčních prostředí	10
1.4.1 Dokonalá konkurence	10
1.4.2 Nedokonalá konkurence	11
2 Evropská unie a konkurenceschopnost	13
2.1 Definice pojmu konkurenceschopnost.....	13
2.2 Měření konkurenceschopnosti	14
2.2.1 Konkurenceschopnost na základě Centra pro evropskou reformu	14
2.2.2 Hodnocení konkurenceschopnosti unijních ekonomik na základě měření SEF ..	16
2.2.3 Světová ročenka konkurenceschopnosti podle IMD	17
2.2.4 Konkurenceschopnost podle inovační výkonnosti	17
2.3 Evropská unie a její cíle v oblasti konkurenceschopnosti	19
2.4 Lisabonská strategie.....	20
3 Posilování konkurenceschopnosti.....	25
3.1 Evropská ekonomická integrace	25
3.1.1 Stupně ekonomické integrace s příklady v rámci historického vývoje EU	26
3.2 Regionální politika Evropské unie.....	32
3.2.1 Rozdělení regionů dle systému NUTS.....	32
3.3 Způsoby posilování konkurenceschopnosti v EU na základě Lisabonské strategie ..	33
3.3.1 Lisabonská strategie 2000.....	34
3.3.2 Lisabonská strategie 2005 - 2010	41
3.3.3 Zhodnocení výsledků Lisabonské strategie 2000-2010.....	42
3.3.4 Evropa 2020: Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění	45
3.4 Konkurenceschopnost České republiky	46
3.4.1 Obecná konkurenceschopnost ČR	47
3.4.2 Oblast právního rámce	48
3.4.3 Situace ve veřejné správě.....	48
3.4.4 Infrastruktura	49
3.4.5 Sféra lidských zdrojů	51
3.4.6 Fiskální politika	52
Závěr	54
Resumé.....	56
Anotace	58
Seznam tabulek.....	59
Seznam obrázků	60
Seznam příloh	61
Seznam zkratk	62
Seznam pramenů a použité literatury.....	63
Knižní publikace	63
Elektronické zdroje	63

ÚVOD

V dnešním globalizovaném světě se stala schopnost uspět v prostředí silné konkurence velice důležitým faktorem, a to nejen na úrovni podnikové, ale také národní a nadnárodní. Celé regiony usilují o to, aby zvyšovaly svoji konkurenceschopnost při udržitelném hospodářském růstu a rozvoji. V případě Evropské unie tomu není jinak. Je pro ni nesmírně důležité udržovat tempo ekonomického vývoje s ostatními vyspělými státy a oblastmi světa. Vzhledem k faktu, že již od 70. let země Evropské unie vykazují horší výsledky v některých ukazatelích konkurenceschopnosti než například USA nebo Japonsko, není divu, že se jejich pozornost zaměřuje zejména na rozvoj a udržení konkurenceschopnosti.

Problematickou konkurenceschopnosti se Evropská unie nezabývá jen v posledních několika letech, ale je to záležitost, se kterou se potýká od svých počátků. Již celý proces evropské integrace přispíval ke zvyšování konkurenceschopnosti regionu, proto byl také zahájen. V každém stupni integrace se však nacházejí překážky, které bylo nutné odstranit. S některými přetrvávajícími bariérami se EU potýká dodnes. Proto bylo nutné přijmout i další opatření, která budou přispívat k uvolňování překážek, zároveň ale také budou podporovat hospodářský růst a posilovat konkurenceschopnost. Takovýmto opatřením se stal program Lisabonské strategie, která udává směr, kterým se má EU ubírat, aby zmírnila zaostávání za světovými ekonomickými leadery, konkurenty, a vyrovnala s nimi krok.

Vlastní bakalářská práce se zabývá konkurenceschopností uvnitř Evropské unie, která je nicméně propojena také s konkurenceschopností vnější, tedy schopností obstát v globálním prostředí. Cílem této práce je zmapovat a popsat činnosti EU v oblasti konkurenceschopnosti. Důraz je kladen na zvolené postupy a programy pro rozvoj ekonomického potenciálu Unie, který s posilováním konkurenceschopnosti souvisí, a v neposlední řadě se práce blíže zaměřuje na konkurenceschopnost České republiky.

V první kapitole se věnuji vymezení ekonomického pojmu tržní konkurence, uvádím její definici a zmiňuji, jaký je její význam pro tržní hospodářství a proč je důležitá. Dále se zaměřuji na jednotlivé formy tržní konkurence, typy konkurenčních prostředí a uvádím jejich stručnou charakteristiku.

V následující kapitole se zaměřuji na samotnou konkurenceschopnost. Uvádím několik pojetí, jak může být tento pojem chápán, a zmiňuji několik definic, které se, v závislosti na autorovi, liší právě ve výše zmiňovaném pojetí. Dále popisují způsoby,

jakými je konkurenceschopnost hodnocena a uvádím instituce, které tato měření provádějí. Detailněji se věnuji hodnocení na základě údajů Světového ekonomického fóra, Centra pro evropskou reformu, Mezinárodního institutu pro manažerskou přípravu a Evropské komise, která využívá hodnocení na základě dokumentu „European Innovation Scoreboard“. Následně popisuji postavení Evropské unie jako celku na poli ekonomickém a uvádím některé problémy, které ji prováží. Podrobněji se věnuji cílům, které si Unie stanovila v souvislosti s konkurenceschopností, a to v rámci programu Lisabonské strategie, u kterého uvádím obecné informace o jeho vzniku a vývoji.

Kapitola třetí je věnována posilování konkurenceschopnosti. Nejdříve se zabývám evropskou ekonomickou integrací, která sama o sobě od svého počátku působila na konkurenceschopnost. Dále stručně popisuji úkol regionální politiky EU a uvádím jednotlivé kategorie NUTS. Následně se věnuji postupům, které zvolila Evropská unie k posilování konkurenceschopnosti. Jde tedy o nástroje, které jsou uvedeny v Lisabonské strategii. Podrobněji rozepisuji jednotlivá období strategie, ve kterých byla různě obnovována a měněna, a zařazuji také celkové zhodnocení Lisabonské strategie 2000-2010. Nakonec následuje zhodnocení konkurenceschopnosti České republiky na základě dokumentu „Zpráva o české konkurenceschopnosti 2009“ s vybranými ukazateli konkurenceschopnosti.

Při vypracování práce jsem čerpala z různých zdrojů, především z knižních publikací a oficiálních dokumentů a zpráv dostupných na internetových stránkách. Dále jsem používala také informace z oficiálních internetových serverů institucí EU, jako například Evropské komise nebo Eurostatu, nicméně nejaktuálnější údaje jsem získávala z novinových článků, opět dostupných prostřednictvím internetu.

1 Význam tržní konkurence

1.1 Definice pojmu tržní konkurence

Tato práce pojednává o konkurenceschopnosti, a proto nezbytným pojmem, který je nutné uvést a definovat, je tržní konkurence.

Jak uvádí Hřebík¹, konkurenci můžeme popsat jako proces, při kterém se na trhu vzájemně setkávají různé zájmy tržních subjektů. Tyto zájmy jsou představovány různými cíli, které má každý, kdo vstupuje na trh za určitým účelem (např. realizace zisku). Můžeme tedy říci, že konkurence vzniká tehdy, když spolu tržní subjekty soutěží v důsledku střetu svých zájmů.

Podle Harrise² může být konkurence definována jako tržní situace, kdy firmy nabízí spotřebitelům prostředky bez omezení, za účelem uspokojení jejich poptávky.

1.2 Důležitost konkurence v tržní ekonomice

Konkurence je pro tržní hospodářství podstatným procesem, bez něhož by ekonomika nemohla fungovat. Konkurence podněcuje nakupující a prodávající k chování, které je efektivní tím, že vyvíjí tlak na obě strany trhu, jak na poptávku, tak na nabídku. Je významnou hnací silou pro technický i ekonomický rozvoj a pokrok. Bezpochyby je konkurence procesem, který je prospěšný jak pro samotnou ekonomiku, tak i pro společnost jako celek. Možnost svobodně dosahovat vlastních vytyčených cílů skrze konkurenci vede ke zvyšování bohatství celé společnosti. Zároveň však může konkurence způsobovat nerovnosti ve společnosti, a to jak na úrovni ekonomické, tak sociální.

1.3 Formy tržní konkurence

Konkurence pojímá mnoho forem, základní dělení můžeme utřídit takto: konkurence napříč trhem, která je také označována jako konkurence mezi poptávkou a nabídkou, konkurence na straně nabídky, která se dále dělí na konkurenci cenovou a necenovou, a konkurence na straně poptávky.

¹ HŘEBÍK, František. *Obecná ekonomie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. 223 s. ISBN 978-80-7380-101-4. Str. 93.

² HARRIS, Neil. *European Business*. Houndmills: Macmillan, 1996. 362 s. ISBN 0333626494. Str. 101.

1.3.1 Konkurence napříč trhem

Jak již bylo zmíněno, když mluvíme o konkurenci napříč trhem, jedná se v podstatě o střet nabídky a poptávky na trhu. Zatímco nabízející se snaží prodat svoje produkty či služby s co největším ziskem, poptávající, čili spotřebitelé, se snaží uspokojit svoje potřeby v co nejvyšší míře, ale pokud možno za co nejnižší možné ceny.

Výsledkem těchto protichůdných zájmů je rovnovážná cena na trhu, která je určitým kompromisem. Podle Hřebíka³ je dosažení rovnovážné ceny virtuální dohodou mezi kupujícími a prodávajícími, kteří toto ujednání respektují. Na druhou stranu subjekty na straně nabídky by rády usilovaly o zvýšení rovnovážné ceny a spotřebitelé na straně poptávky by uvítali cenu nižší než je ta rovnovážná. Nicméně všechny subjekty střetávající se na trhu jsou ochotny za tuto cenu prodávat či nakupovat.

1.3.2 Konkurence na straně poptávky

Jak je již z názvu patrné, v případě, že nastává konkurence na straně poptávky, jde o takovou situaci, kdy je na trhu nedostatek zboží. To vede ke skutečnosti, že prodávající mají možnost určovat cenu poptávaného zboží, jelikož tržní poptávka převyšuje tržní nabídku. Jinými slovy, nabízející mají jistotu, že zboží prodají za jakkoli vysokou cenu.

1.3.3 Konkurence na straně nabídky

Tato forma konkurence se vyskytuje v případě, že je na trhu přebytek nabízeného zboží. Z čehož vyplývá, že poptávající se pohybují v téměř bezkonkurenčním prostředí, zatímco nabízející se snaží i přes velkou konkurenci o maximalizaci prodeje svých produktů či služeb a to za co nejvýhodnějších podmínek.

O cenové konkurenci na straně nabídky mluvíme tehdy, když dojde ke změně tržní ceny, která je vyvolána aktivitou nabízejících. Podstata tohoto typu konkurence spočívá v tom, že prodávající dobrovolně snižují ceny zboží a služeb. Činí tak proto, že se snaží ostatním konkurentům odlákat zákazníky s nadějí, že se konkurenti nebudou moci přizpůsobit sníženým cenám. Ve své podstatě se jedná o cenovou válku s cílem ovládat větší podíl trhu, nebo v krajních případech zničit své konkurenty právě nízkými cenami, kterým nejsou schopni čelit.

³ HŘEBÍK, František. *Obecná ekonomie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. 223 s. ISBN 978-80-7380-101-4. Str. 94.

V případě, že se nabízející snaží ovlivnit a získat zákazníky jiným způsobem, než je snižování cen, pak se jedná o tzv. konkurenci necenovou. Některé z metod používaných pro získání konkurenční výhody a zvýšení tak odbytu je například růst kvality produktů a služeb, dobrá reklama, dále to mohou být inovace či nabídka služeb spojených s prodejem produktů. Konkurence na straně nabídky je většinou propojením obou forem této konkurence, jak cenové tak necenové. Obě tyto formy se na trhu vzájemně doplňují.

1.4 Typy konkurenčních prostředí

Mnohem důležitější než dělení konkurence na straně nabídky na cenovou a necenovou je, z pohledu ekonomů, dělení konkurence podle podmínek konkurenčního prostředí, ve kterém se nabízející vyskytují. Konkurence se podle této klasifikace dělí na dokonalou a nedokonalou konkurenci, která se ještě dále dělí na monopol, oligopol a monopolistickou (monopolní) konkurenci.

1.4.1 Dokonalá konkurence

V případě dokonalé konkurence je nutné poznamenat, stejně jako zmiňuje Hřebík⁴, že tento typ hospodářské soutěže je závislý na platnosti hypotézy, podle které je vyloučené jakékoli ovlivnění tržní ceny, a to jak ze strany nabízejících, tak působením poptávajících. Ovšem je zřejmé, že takováto situace nemůže na trhu nikdy nastat.

Základní podmínkou, která musí být splněna, aby bylo možné tržní prostředí považovat za dokonalou konkurenci, je zaručení rovných podmínek pro všechny tržní subjekty. Prodávajících i nakupujících je na trhu mnoho, nikdo z nich však nemá možnosti k tomu, aby ovlivnil tržní cenu. Tato cena vzniká ze vztahu mezi poptávkou a nabídkou. Dalším charakteristickým rysem této konkurence je homogennost vyráběných produktů. Do odvětví s dokonalou konkurencí je vstup volný, nejsou zde žádné překážky ani pro výstup z něj. Všechny prodávající subjekty mají stejné výdělky, jedinou jejich možností, jak mohou zvýšit svoje zisky, je minimalizování nákladů.

⁴HŘEBÍK, František. *Obecná ekonomie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. 223 s. ISBN 978-80-7380-101-4. Str. 96.

1.4.2 Nedokonalá konkurence

Na rozdíl od dokonalé konkurence, kterou bychom v běžném hospodářském životě hledali těžko, nedokonalá konkurence je jeho běžnou součástí. Jak uvádí Vlček⁵, poměry na trzích jsou v případě tohoto modelu konkurence vyvolány rozdílností ekonomických subjektů. Počet účastníků na trhu a jejich velikost jsou hlavními kritérii pro určování typů nedokonalé konkurence.

Hlavní odlišností od dokonalé konkurenčního prostředí je fakt, že subjekty střetávající se na trhu jsou schopny ovlivňovat určitým způsobem tvorbu cen. To je způsobeno zejména tím, že vyráběné statky jednotlivých výrobců jsou do určité míry vzájemně odlišné a také jejich ekonomický potenciál se výrazně liší. To znamená, že silnější ovládají značnou část nabídky, jinými slovy dodávají na trh více vyprodukovaného zboží.

Nedokonalá konkurence na straně nabídky se rozděluje na tři základní formy a těmi jsou monopol, oligopol a monopolistická konkurence. Rozlišení se odvíjí zejména od skutečnosti, kolik se na trhu určitého odvětví nachází nabízejících.

1.4.2.1 Monopol

V tomto typu hospodářské soutěže se na trhu vyskytuje pouze jeden nabízející/prodejce/výrobce, který má, jak uvádí Švarcová⁶, určité výsadní postavení na trhu, a vzhledem k této skutečnosti má také možnost absolutní kontroly nad cenou a nad množstvím produktu či služby, které na trh dodá. Nabízený produkt je unikátní, není nabízen žádným jiným prodejcem či výrobcem. Poptávající tudíž nemá možnost zakoupit produkt či službu u jiného nabízejícího. Prodávající v postavení monopolisty má tedy nejvyšší zisky ze všech prodávajících, kteří se pohybují v ostatních typech konkurenčních prostředí.

Zmíněná neexistující konkurence na straně nabídky je způsobena četnými bariérami vstupu do daného odvětví. Avšak činnost monopolu je do jisté míry regulována státními mechanismy, jak zmiňuje Hřebík⁷.

⁵ VLČEK, Josef. *Ekonomie a ekonomika*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009. 515 s. ISBN 978-80-7357-478-9. Str. 88.

⁶ ŠVARCOVÁ, Jena a kol. *Ekonomie: stručný přehled*. Zlín: CEED, 2006. ISBN 80-903433-3-3. Str. 25.

⁷ HŘEBÍK, František. *Obecná ekonomie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. 223 s. ISBN 978-80-7380-101-4. Str. 97.

1.4.2.2 Oligopol

Dalším případem nedokonalé konkurence je oligopol. Podle Holmana⁸ je oligopol trh, na kterém působí jak krátkodobě, tak dlouhodobě jen několik málo firem. Je to tedy situace, kdy se na straně nabídky vyskytuje několik velkých subjektů. Ti zastávají dominantní postavení a mohou ovlivňovat nebo přímo určovat tržní podmínky pro obchodování.

V případě oligopolu na trhu existují takové bariéry, které umožňují vstup do odvětví pouze malému počtu podniků. Toto omezení vstupu způsobuje, že se tržní poptávka střetává s omezeným počtem firem na trhu, jak zmiňuje Holman⁹. Jejich zisky jsou podstatně vyšší než na trhu monopolistické konkurence.

1.4.2.3 Monopolistická konkurence

Pokud mluvíme o monopolistické konkurenci, pak se jedná o konkurenci na trhu jednoho výrobku či služby. Toto konkurenční prostředí je charakteristické tím, že se na trhu vyskytuje mnoho nabízejících, různě velkých firem.

Všichni výrobci se snaží co nejvíce odlišit produkt, který nabízí, od produktu konkurenčního. Většinou se od sebe statky liší kvalitou, designem nebo například rozmanitostí služeb poskytovaných s prodejem.

Co se týče samotného názvu monopolistická konkurence, nazývá se tak proto, že každý výrobce má sice „monopol“ na výrobu určitého konkrétního výrobku, ale na druhou stranu se na trhu pohybuje mnoho dalších prodávajících, kteří sice nabízejí produkt, který je odlišný, ale druhově stejný.

Jak uvádí Švarcová¹⁰, monopolistická konkurence je nejběžnější podobou trhu a vyskytuje se v pomyslném středu mezi monopolem a oligopolem.

⁸ HOLMAN, Robert. *Ekonomie*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2002. 714 s. ISBN 80-7179-681-6. Str. 143.

⁹ HOLMAN, Robert. *Ekonomie*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2002. 714 s. ISBN 80-7179-681-6. Str. 144.

¹⁰ ŠVARCOVÁ, Jena a kol. *Ekonomie: stručný přehled*. Zlín: CEED, 2006. ISBN 80-903433-3-3. Str. 25.

2 Evropská unie a konkurenceschopnost

2.1 Definice pojmu konkurenceschopnost

Termín konkurenceschopnost se stal v posledním desetiletí často skloňovaným slovem. Důležité je objasnit, co tento pojem znamená. Jelikož se však definice v odborné literatuře liší, můžeme se setkat s různými přístupy k tomuto pojmu.

Z obecného hlediska můžeme říci, že konkurenceschopnost je schopnost prosadit se mezi ostatními. Specifikace této schopnosti se pak odvíjí od daného odvětví, ve kterém se subjekt nachází.

Z pohledu firmy, jak uvádí Steinmetzová¹¹, chápeme konkurenceschopnost jako schopnost vytvářet zboží a poskytovat služby, o které mají spotřebitelé zájem při určité dané prodejní ceně. Podstatnou skutečností je i to, že firma musí být současně schopná dostát všem svým závazkům. Avšak v dnešním pojetí je velice důležitá nejen konkurenceschopnost jednotlivých podniků, ale také celých států. Pak tedy mluvíme o národní nebo mezinárodní konkurenceschopnosti. K tomuto posunu v chápání konkurenceschopnosti začalo docházet na počátku 80. let minulého století. Důležitou roli při takovémto pojetí konkurenceschopnosti hraje národní produktivita, jak zmiňuje Steinmetzová¹². V případě takovéhoho přístupu ke konkurenceschopnosti země ji můžeme chápat jako její exportní výkonnost, tedy schopnost vyrábět takové zboží nebo poskytovat takové služby, které uspějí v silné konkurenci na mezinárodních trzích.

Z podobného pojetí konkurenceschopnosti, jako je zmiňováno předchozím textu, vychází například Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD). Jak uvádí Garelli¹³, konkurenceschopností se rozumí to, do jaké míry může národ produkovat zboží a služby, úspěšně prověřené konkurencí na mezinárodních trzích, a to vše v rámci volného obchodu a spravedlivých podmínek trhu. Zároveň musí být stát schopný dlouhodobě udržovat a zvyšovat reálné příjmy svých obyvatel. Velice záleží také na charakteru ekonomiky, protože ten významně ovlivňuje konkurenceschopnost země a následně s tím související postavení na poli světové ekonomiky.

¹¹ STEINMETZOVÁ, D. et al. *J sme v EU, bud'me v obraze II.: Bariéry konkurenceschopnosti*. Praha: Oeconomica, 2008. 55 s. ISBN 978-80-245-1443-7. Str. 7.

¹² STEINMETZOVÁ, D. *Bariéry konkurenceschopnosti*. Praha: Oeconomica, 2008. 162 s. ISBN 978-80-245-1444-4. Str. 15.

¹³ GARELLI, S. *Competitiveness of Nations: The Fundamentals*. [dokument ve formátu PDF] IMD World Competitiveness Yearbook. [cit. 2010-01-29]
Dostupný z WWW: <<http://www.imd.ch/research/centers/wcc/upload/Fundamentals.pdf>>

Nicméně definovat konkurenceschopnost na úrovni států či dokonce regionů je mnohem obtížnější než na úrovni podniků. Jedním z problémů je například to, že nelze přesně vymezit stav, kdy je určitá země konkurenceschopná a kdy již nikoli. Zejména proto je velice problematické určování konkurenceschopnosti země podle její exportní výkonnosti. Podle Steinmetzové¹⁴ jsou velké ekonomiky více uzavřené, jelikož jejich domácí trhy jsou dostatečně velké, a tudíž pro ně není angažovanost na zahraničních trzích tak významnou, jako je tomu u menších ekonomik (např. USA vs. ČR). Z toho také plyne fakt, že jejich konkurenceschopnost není založena na exportní výkonnosti. Dále uvádí, že vhodnějším ukazatelem konkurenceschopné ekonomiky je růst produktivity.

2.2 Měření konkurenceschopnosti

Jak již bylo mnohokrát zmíněno, vysoká konkurenceschopnost je důležitou vlastností států nebo společenství, a právě z toho důvodu je nutné ji sledovat a měřit.

Existuje několik metod a pojetí měření konkurenceschopnosti. Z těch nejvýznamnějších je to například hodnocení konkurenceschopnosti Světovým ekonomickým fórem (SEF; World Economic Forum), nebo Mezinárodním institutem pro manažerskou průpravu (IMD). Dále v rámci EU probíhá sledování konkurenceschopnosti Centrem pro evropskou reformu, země jsou také hodnoceny v dokumentu „European Innovation Scoreboard“ (EIS; Srovnávací tabulka evropských inovací) a který je vypracováván pro účely Evropské komise.

V následujících kapitolách bude uvedeno podrobněji měření konkurenceschopnosti na základě SEF, Centra pro evropskou reformu, IMD a EIS.

2.2.1 Konkurenceschopnost na základě Centra pro evropskou reformu

Centrum pro evropskou reformu se zabývá měřením konkurenceschopnosti na základě výkonu jednotlivých zemí ve sféře plnění Lisabonské strategie. Každoročně vychází Lisabonská ligová tabulka (The Lisbon Scorecard). Tato zpráva zahrnuje jak ekonomické, tak oproti SEF navíc, i sociální a environmentální ukazatele. Tyto indikátory

¹⁴ STEINMETZOVÁ, D. et al. *Jsme v EU, budíme v obraze II.: Bariéry konkurenceschopnosti*. Praha: Oeconomica, 2008. 55 s. ISBN 978-80-245-1443-7. Str. 8.

zahrnují například míru zaměstnanosti, emise skleníkových plynů, výdaje na vývoj a výzkum. Hodnoceny jsou pouze ty státy, které jsou členy Evropské unie.

Podle Lisabonské ligové tabulky jsou země, které již dosáhly mnoha nebo většiny lisabonských cílů nazývány „hrdinové“. Naopak druhou skupinu tvoří státy, které pokulhávají v plnění a dělají nejmenší pokroky. Ty jsou označovány jako „hříšníci“ či „outsideri“.

Obrázek 1: Celkový „lisabonský“ výkon

	Rank 2008	Rank 2007
Sweden	1	2
Denmark	2	1
The Netherlands	3	4
Austria	4	3
Finland	5	5
Ireland	6	6
UK	7	7
Germany	8	8
Czech Republic	9	14
France	10	9
Estonia	11	11
Luxembourg	12	12
Belgium	13	13
Slovenia	14	10
Cyprus	15	15
Latvia	16	17
Lithuania	17	18
Slovakia	18	20
Spain	19	16
Greece	20	19
Portugal	21	21
Italy	22	23
Hungary	23	22
Poland	24	26
Bulgaria	25	25
Romania	26	24
Malta	27	27

Zdroj: TILFORD, S., WHYTE, P.¹⁵

Mezi velmi silné články Lisabonské strategie patří stabilně Dánsko a Švédsko, které se průběžně střídají na první příčce. Samozřejmě, že oba státy se potýkají s problémy, jako například vysoká nezaměstnanost mladých ve Švédsku nebo v minulosti dlouho trvající

¹⁵ TILFORD, S., WHYTE, P. *Lisbon Scorecard IX*. [dokument ve formátu PDF] Londýn: CER, 2009. 111s. ISBN 978-1-901229-88-2. [cit. 2010-03-13] Str. 7.
Dostupný z WWW: <http://www.cer.org.uk/pdf/rp_882.pdf>

slabý výkonnostní růst v Dánsku, který brzdil růst HDP na osobu. Nicméně i přes překážky jsou tyto skandinávské státy nejbližší cílům strategie. Na dalších příčkách se umístily za rok 2008 Nizozemí a Rakousko, třetí a čtvrtý stát, také s velice dobrými výsledky v plnění. Podle zprávy si velice polepšila i Česká republika, která ze 14. místa v tabulce vystoupila na deváté a je proto zařazena mezi „hrdiny“ spolu s Rakouskem a Nizozemím.

Dále existují členské státy, které musí svoji výkonnost zlepšit (tzv. „must-do-better“¹⁶). Jedná se zejména o tyto velké státy Evropské unie – Francie, Německo, Itálie, Španělsko, Velká Británie. Jelikož tvoří 75% HDP EU, tak právě to, co se děje v těchto zemích, ovlivňuje finanční vyhlídky celého regionu. Tyto země mají dostatek úspěchů v realizaci Lisabonské strategie, na druhou stranu i mnoho slabín.

Třetí skupinou jsou státy, které výrazně v plnění zaostávají, buď celkově, nebo v realizaci určitých cílů. Jejich označení je „hříšníci“ nebo „outsideri“. Jde například o Španělsko, Itálii nebo Řecko.

2.2.2 Hodnocení konkurenceschopnosti unijních ekonomik na základě měření SEF

Světové ekonomické fórum sestavuje tzv. Index globální konkurenceschopnosti (GCI), v jehož rámci je bráno v potaz kolem sta různých indikátorů. Ty byly rozřazeny do 12 pilířů¹⁷:

- instituce, infrastruktura, makroekonomická stabilita, zdraví a základní vzdělání, vyšší vzdělávání a systém dalšího vzdělávání, efektivita trhu zboží, efektivita trhu práce, výkonnost finančních trhů, technologická připravenost, velikost trhu (domácího i zahraničního), vyspělost podnikatelského sektoru, inovace

Všechny tyto výše uvedené ukazatele se promítají do konkurenceschopnosti dané ekonomiky a ovlivňují tedy stupeň produktivity. Hodnotí se například úroveň infrastruktury, kvalita makroekonomického prostředí či technologická vyspělost.

¹⁶ TILFORD, S., WHYTE, P. *Lisbon Scorecard IX*. [dokument ve formátu PDF] Londýn: CER, 2009. 111s. ISBN 978-1-901229-88-2. [cit. 2010-03-13] Str. 7.

Dostupný z WWW: <http://www.cer.org.uk/pdf/rp_882.pdf>

¹⁷ SCHWAB, K., SALA-I-MARTIN, X., GREENHILL, R. et al. *The Global Competitiveness Report 2009-2010*. [dokument ve formátu PDF] Ženeva: World Economic Forum, 2009. 479s. ISBN: 978-92-95044-25-8. [cit. 2010-03-12] Str. 4-7.

Dostupný z WWW: <<http://www.weforum.org/pdf/GCR09/GCR20092010fullreport.pdf>>

Vzhledem k obrovské rozlišnosti makroekonomické stability a konkurenceschopnosti všech členských států EU se ukazuje velký odstup v umístění mezi prvním a posledním státem v hodnotícím žebříčku (4. Švédsko, 76. Bulharsko).

Toto pojetí měření, nazývané multikriteriální, se vyznačuje značnou mírou subjektivity, jelikož kromě tzv. tvrdých měřitelných dat (získávaná z mezinárodních nebo národních statistik) obsahuje také data tzv. měkká. Tato data jsou v podstatě souborem hodnocení, která se oceňují pomocí dotazníků. Je tedy zřejmé, že zde není podklad přesného měření. Účastníky těchto hodnocení jsou zástupci vrcholového managementu firem v dané hodnocené zemi. Ti prostřednictvím dotazníkových řešení mohou vyjadřovat osobní přání nebo optimistické/pesimistické dojmy, které mohou zkreslovat realitu.

2.2.3 Světová ročenka konkurenceschopnosti podle IMD

Stejně jako u SEF, je hodnocení Mezinárodního institutu pro manažerskou přípravu multikriteriální. IMD stanovuje za cíl konkurenceschopnosti růst prosperity lidí. Měří se pomocí úrovně příjmů, životní úrovně nebo kvality života. Oproti hodnocení SEF je tedy v sledovaných indikátorech IMD zohledňováno také zdravotnictví, vzdělávání či politická a sociální stabilita.

Hodnocení probíhá na základě více než 300 ukazatelů, rozdělených takto:

1. makroekonomická stabilita (hodnotí se zásadní makroekonomické veličiny, např. výkonnost domácí ekonomiky a míra zaměstnanosti)
2. efektivnost fungování vlády (podstatní jsou činitelé, pomocí nichž vlády ovlivňují prostředí, např. měnová či fiskální politika)
3. efektivnost podnikového sektoru (z hlediska produktivity práce, charakteristiky trhu práce, nebo z hlediska zvyků, hodnot a kvality managementu podniků)
4. kvalita infrastruktury (hodnocena národními partnerskými institucemi IMD; 5 oblastí hodnocení: technologická, vědecká, vzdělávací, zdravotní a environmentální; celková infrastruktura)

2.2.4 Konkurenceschopnost podle inovační výkonnosti

Mezinárodním hodnocením inovačního vývoje států se mimo jiné zabývá, vedle SEF, IMD nebo Světové obchodní banky, také Evropská komise.

Právě pro potřeby Evropské komise sestavuje a vydává institut Maastricht Economic and social Research and training centre on Innovation and Technology dokument s názvem „Srovnávací tabulka evropských inovací“, který kromě 27 členských zemí zahrnuje také Chorvatsko, Turecko, Island, Švýcarsko, Norsko, USA a Japonsko. Státy se hodnotí pomocí tzv. Souhrnného inovačního indexu (Summary innovation index).

Tabulka 1: Souhrnný inovační index (SII) 2009

Země	Pořadí	SII	Země	Pořadí	SII	Země	Pořadí	SII
Švýcarsko	1.	0,694	Nizozemí	12.	0,491	Itálie	23.	0,363
Švédsko	2.	0,636	Island	13.	0,481	Malta	24.	0,343
Finsko	3.	0,622	Estonsko	14.	0,481	Slovensko	25.	0,331
Německo	4.	0,596	Kypr	15.	0,479	Maďarsko	26.	0,328
Velká Británie	5.	0,575	EU-27	16.	0,478	Polsko	27.	0,317
Dánsko	6.	0,574	Slovinsko	17.	0,466	Litva	28.	0,313
Rakousko	7.	0,536	Česká republika	18.	0,415	Rumunsko	29.	0,294
Lucembursko	8.	0,525	Portugalsko	19.	0,401	Chorvatsko	30.	0,286
Belgie	9.	0,516	Norsko	20.	0,382	Lotyšsko	31.	0,261
Irsko	10.	0,515	Španělsko	21.	0,377	Bulharsko	32.	0,231
Francie	11.	0,501	Řecko	22.	0,370	Turecko	33.	0,227

Zdroj: EIS¹⁸

¹⁸ Maastricht Economic and Social Research and training centre on Innovation and Technology. *European Innovation Scoreboard 2009*. [dokument ve formátu PDF] 63s. [cit. 2010-03-18] Str. 63. Dostupný z WWW: <<http://www.proinnoeurope.eu/sites/default/files/page/10/03/EIS%202009%20Final%20report.pdf>>

Ve zprávě EIS¹⁹ z roku 2009 jsou země rozděleny do 4 skupin takto:

1. inovační leadéři (Dánsko, Velká Británie, Finsko, Švýcarsko, Německo a Švédsko; jejich inovační výkonnost je mnohem lepší než u dalších členů EU-27 a ostatních států)
2. inovační následovníci (Rakousko, Belgie, Francie, Irsko, Lucembursko, Nizozemí, Kypr, Estonsko, Island a Slovinsko; jejich inovační výkonnost je slabší než u inovačních leaderů, ale nad výkonností zbytku EU-27)
3. průměrní/umírnění inovátoři (Česká republika, Řecko, Itálie, Norsko, Portugalsko, Španělsko, Maďarsko, Litva, Malta, Polsko a Slovensko; výkonnost pod úrovní EU-27; všichni inovátoři vykazují vyšší zlepšení než je průměr EU-27, s výjimkou Maďarska a Španělska)
4. dohánějící státy (Bulharsko, Chorvatsko, Lotyšsko, Rumunsko, Srbsko a Turecko; výkonnost je pod úrovní EU-27, nicméně stoupá k průměru, výjimkou je Litva)

Inovační výkonnost v EIS 2008 obsahuje 7 dimenzí, a ty jsou rozděleny do 3 bloků²⁰. Jsou to „hnací motory“ (lidské zdroje, finance a podpora), aktivita firem (firemní investice, zapojení a podnikavost, duševní vlastnictví) a výstupy (inovátoři, ekonomické efekty).

2.3 Evropská unie a její cíle v oblasti konkurenceschopnosti

Evropská unie se bezpochyby může řadit mezi nejvýznamnější světové regiony a to v ekonomickém, a v posledních dvou dekadách, i politickém měřítku. Ovšem úloha vystupovat jako suverénní společenství není nikterak jednoduchá. Pouhá ekonomická síla a schopnost umět prosadit svoje zájmy v globálním měřítku není tím jediným smyslem.

Pro Evropskou unii bylo a je velice těžké vystupovat jako jednotný celek, zejména na poli politickém. Často jsou to právě různé zájmy a rozdílné postoje jednotlivých

¹⁹ Maastricht Economic and social Research and training centre on Innovation and Technology. *European Innovation Scoreboard 2009*. [dokument ve formátu PDF] 63s. [cit. 2010-03-18] Str. 12-14. Dostupný z WWW:

<<http://www.proinno-europe.eu/sites/default/files/page/10/03/EIS%202009%20Final%20report.pdf>>

²⁰ Maastricht Economic and social Research and training centre on Innovation and Technology. *European Innovation Scoreboard 2009*. [dokument ve formátu PDF] 63s. [cit. 2010-03-18] Str. 7. Dostupný z WWW:

<<http://www.proinno-europe.eu/sites/default/files/page/10/03/EIS%202009%20Final%20report.pdf>>

členských zemí, které brání jednotnému postupu v určitých otázkách, ať už evropských či světových. V takových případech působí Unie jako nesourodé uskupení států, které není schopné zaujmout společný postoj.

Avšak nejsou to pouze jiné postoje, tradice či názory zástupců a obyvatel členských států, ale i odlišné ekonomické, sociální a demografické podmínky, které způsobují značnou heterogenitu uvnitř Evropské unie. Potažmo tak brání stoprocentnímu naplnění cílů Společenství ve všech směrech.

Důležitou roli při stmelování jednotlivých členských států hrála a hraje ekonomická integrace, která také přispívá k jejich užší spolupráci. Evropská unie prošla několika integračními stupni. Můžeme říci, že například dokončení vnitřního trhu v roce 1992 velice přispělo k odstranění nejrozličnějších bariér na jednotlivých národních trzích a umožnilo prohloubení spolupráce mezi jednotlivými státy, i přes fakt, že stále přetrvávají jisté překážky (například v oblasti poskytování služeb a liberalizace síťových odvětví). To vše bylo následované zvýšením konkurence v jednotlivých odvětvích v důsledku rozšíření trhů a vstupu nových podnikatelských subjektů. Ekonomická integrace, která je, jak již bylo zmíněno, nezbytným předpokladem zvyšování konkurenceschopnosti, bude podrobněji rozvedena v kapitole 3 Posilování konkurenceschopnosti.

Pokud chceme mluvit o cílech EU v souvislosti s konkurenceschopností, pak je vhodné se blíže zaměřit na projekt, jehož název se dostal mezi velice často používané výrazy. Jedná se o Lisabonskou strategii, která se stala velice diskutovanou a kriticky hodnocenou.

2.4 Lisabonská strategie

Dokument nazvaný Lisabonská strategie byl přijat v roce 2000 na zasedání Evropské rady v Lisabonu. Tato strategie, která byla schválena v té době patnácti členskými zeměmi, si vytyčila jasný cíl. Ten byl v závěru zasedání definován mottem, ve kterém Evropská rada deklaruje, že se „Evropská unie stane nejkonkurenceschopnějším a nejdynamičtějším na znalostech založeným hospodářským prostorem světa..., prostorem, který je s to dosahovat trvalého hospodářského růstu, prostorem s početnějšími a lepšími pracovními místy a větší soudržností.“²¹

²¹ KLVAČOVÁ, E. et al. *Lisabonská strategie: posílí, nebo oslabí evropskou konkurenceschopnost?* Praha: Professional Publishing, 2006. 116 s. ISBN 80-86946-25-8. Str. 12.

Časový plán pro tuto strategii byl stanoven Evropskou komisí a rozvržen na roky 2000 až 2010, se záměrem do roku 2010 dosáhnout všech stanovených cílů.

Tato strategie odráží problémy, které v Unii existují, a snaží se o uskutečnění vytyčených mezníků v sociální, ekologické i ekonomické oblasti zároveň.

Hlavní prvky Lisabonské strategie, které byly vytyčeny Evropskou radou na jaře v roce 2000, jsou následující²²:

Ekonomický pilíř

1. Informační společnost pro všechny
2. Vytvoření evropského výzkumného prostoru
3. Odstranění překážek pro podnikání, zejména pro malé a střední podniky
4. Ekonomická reforma spojená s dokončováním vnitřního trhu
5. Vytvoření integrovaných finančních trhů
6. Lepší koordinace makroekonomických politik

Sociální pilíř

7. Aktivní politika zaměstnanosti
8. Modernizace evropského sociálního modelu

Poté byl přidán ještě další cíl, v březnu roku 2001:

Ekologický pilíř

9. Udržitelný rozvoj a kvalita života

Výsledná strategie se pokouší, jak je zjevné z těchto výše uvedených bodů, o celkové oživení a nápravu v oblasti hospodářské se snahou o vytvoření vysoce konkurenceschopného regionu, v sociální s cílem docílit plné zaměstnanosti a upevnit sociální soudržnost a v oblasti ekologické realizovat udržitelný rozvoj.

Realizací těchto vytyčených cílů by byla Evropská unie a všechny její členské státy schopny zvýšit a posílit svoji vnitřní konkurenceschopnost a v důsledku toho být také konkurenceschopnější navenek. Nicméně uskutečnit všechna tato doporučení a dosáhnout všech Lisabonských záměrů nebylo možné. Nepomohl ani vypracovaný časový harmonogram, který později jasně ukazoval zpoždění v plnění dílčích úkolů.

Snahou Lisabonské strategie z roku 2000 bylo rychle odstranit zaostávání v oblasti konkurenceschopnosti a také v ekonomické výkonnosti všech členských zemí Unie. Avšak

²² Evropská komise. *Evropská unie v České republice – Lisabonská strategie*. [online] Poslední aktualizace 2009-12-12. [cit. 2010-02-01]
Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/ceskarepublika/abc/policies/art2377_cs.htm>

jak uvádí například Klvačová²³, hlavní tři body strategie, kterými jsou konkurenceschopnost, sociální soudržnost a udržitelný rozvoj, si vzájemně spíše odporovaly, místo toho, aby se vzájemně doplňovaly, podporovaly dosahování lepších výsledků a napomáhaly odstraňování zjevných problémů. Mnozí kritikové poukazovali od prvo počátku na nereálnost určených cílů a na jejich vzájemnou neslučitelnost.

Roku 2004, v březnu, se konalo pravidelné zasedání Evropské rady, kde byla Lisabonská strategie a její dosavadní výsledky podrobeny ostré kritice. Bezpochyby existoval určitý pokrok v některých oblastech, jako například vytvoření nových pracovních míst, zvýšila se také míra připojení obyvatelstva k internetu (v soukromé i veřejné sféře), ale v konečném důsledku bylo plnění strategie naprosto nedostatečné. Alarmujícím faktem byl pokles ekonomického růstu členských zemí oproti předchozím obdobím a nedošlo ani k růstu HDP na obyvatele.

Na tomto zasedání Rady proto byla ustanovena skupina nezávislých expertů v čele s Wimem Kokem, bývalým nizozemským ministerským předsedou. Tito byli pověřeni Komisí zhodnocením stávajícího stavu Lisabonské strategie a následně měli navrhnout doporučení k budoucímu úspěšnému postupu v plnění cílů. Již v roce 2004 vyjádřili experti nejistotu vycházející z nepatrného pokroku, který nedával žádnou záruku dosažení stanovených cílů do roku 2010.

Hlavní problém vidí Kokova skupina v bariérách, které brání uskutečňování Lisabonské strategie, a proto je nutné, aby byly odstraněny. Také z tohoto důvodu vyzývá skupina k směřování zájmu na tyto sféry²⁴:

1. Vytváření znalostní společnosti
2. Dokončení vnitřního trhu a podpora soutěže
3. Příznivé klima pro podniky
4. Pružný a integrovaný trh práce
5. Ochrana životního prostředí a udržitelný rozvoj

I přes výčet mnoha neúspěchů, které doposud Lisabonskou strategii provázely, skupina vyzdvihla také oblasti, ve kterých se podařilo dosáhnout zlepšení, a zároveň

²³ KLVAČOVÁ, E. et al. *Lisabonská strategie: posílí, nebo oslabí evropskou konkurenceschopnost?* Praha: Professional Publishing, 2006. 116 s. ISBN 80-86946-25-8. Str. 14.

²⁴ HOUSKA, M. *Lisabonská strategie*. [cit. 2010-02-01] Ministerstvo průmyslu a obchodu Dostupný z WWW: <<http://www.mpo.cz/dokument2860.html>>

vyjádřila názor, že Lisabonská strategie a její postupné naplňování je velice potřebné k tomu, aby byla zachována konkurenceschopnost EU na poli globální ekonomiky²⁵.

Na základě zjištění Kokovy skupiny vydala Evropská komise zprávu s hodnocením Lisabonské strategie, ve které se navrhuje změna v pojetí jak celé agendy, tak i institucionální změna v oblasti řízení postupu strategie. Komise v této zprávě reviduje původní pilířové uspořádání, čímž uznává, že právě velké množství priorit, často protichůdných, a koordinační problémy byly příčinou neúspěchu strategie a nabízí zaměření pouze na 10 předních oblastí, v nichž jsou priority uspořádány do tří bloků následovně²⁶:

1. Učinit Evropu atraktivnějším místem pro investice a zaměstnávání
2. Znalosti a inovace pro růst
3. Vytváření více lepších pracovních míst

Nově byly také původně dva oddělené mechanismy „Směrnice pro hospodářskou politiku“ a „Směrnice pro politiku zaměstnanosti“ integrovány do jednoho. Tímto mechanismem je Integrovaná směrnice pro růst a zaměstnanost 2005-2008. Tyto směrnice shrnují priority EU v oblasti makroekonomické a mikroekonomické a také hlavní zájmy v politice zaměstnanosti.

Integrovaná směrnice pro růst a zaměstnanost požadovala po všech členských zemích předložení vlastních Národních programů reforem (NPR). V současnosti má každý členský stát svůj NPR, který stručně shrnuje základní priority a postupy té určité země v třech oblastech – mikroekonomické, makroekonomické a politice zaměstnanosti.

Nová struktura Lisabonské strategie je tedy založena na nově vypracovaných Národních programech reforem daných států, které zastupují úroveň národní, a na novém akčním programu s názvem Komunitární lisabonský program, na úrovni unijní.

Nicméně s počátkem roku 2010 můžeme s jistotou říci, že se Evropská unie ke splnění počátečních cílů v mnoha oblastech vůbec nepřiblížila a ani cíle z revidované strategie z roku 2005 zaměřené na hospodářský růst a zaměstnanost nebudou zcela naplněny. Je zřejmé, že členské státy budou pokračovat v plnění svých NPR i po roce 2010 a zároveň se očekává, že Evropská komise přijde s novým plánem, který by měl nahradit Lisabonskou strategii pro růst a zaměstnanost, jelikož její platnost končí rokem 2010.

²⁵ STEINMETZOVÁ, D. *Bariéry konkurenceschopnosti*. Praha: Oeconomica, 2008. 162 s. ISBN 978-80-245-1444-4. Str. 97.

²⁶ KLVAČOVÁ, E. et al. *Lisabonská strategie: posílí, nebo oslabí evropskou konkurenceschopnost?* Praha: Professional Publishing, 2006. 116 s. ISBN 80-86946-25-8. Str. 17.

Podrobněji se na zhodnocení strategie zaměřuji v podkapitole 3.3.3 Zhodnocení výsledků Lisabonské strategie 2000-2010.

Otázkou však zůstává, zda je vůbec možné za stávajících podmínek docílit, aby Evropská unie - velice heterogenní prostor – byla schopná dosáhnout at' už cílů Lisabonských nebo priorit stanovených v jiné strategii. Podmínky, které v EU panují a bariéry, které byly identifikovány již Kokovou expertní skupinou, se nicméně nepodařilo úplně odstranit, navíc ani nejsou tou nejvhodnější stavební půdou pro budování nejkonkurenceschopnější ekonomiky světa. Rozdílné politiky, zájmy a přístupy k společným politikám jednotlivých států a nemožnost ovlivňovat procesy v členských zemích jsou velice těžko překonatelnými bariérami. Často stojí v cestě úspěšnému implementování směrnic a realizaci reforem poměrně laxní přístup jednotlivých členských států. Nemalý podíl na pomalém pokroku v naplňování strategie v minulosti, jakož i v současné době, mají události na světových trzích, jak zmiňuje například Steinmetzová²⁷. Následky pádu akciových trhů v USA, který byl následován stagnací, a teroristických útoků na Světové obchodní centrum v roce 2001 se za nedlouho projevíly také v Evropě a v evropském hospodářství. I když došlo k opětovnému oživení ekonomiky v roce 2003, a roku 2006 zaznamenala Evropská unie značné tempo růstu HDP z 2,0% na 3,1%²⁸ (v zemích EU-25), v roce 2008 zasáhla Evropu i zbytek světa ekonomická a finanční krize šířící se ze Spojených států, kde započala v roce 2007 jako hypoteční krize. To samozřejmě způsobilo další zbrzdění v plnění cílů a uskutečňování reforem, jelikož byla zbrzděna celá ekonomika.

Unie se zaměřila především na ještě intenzivnější propagaci růstu zaměstnanosti a sociálního začlenění. Evropská komise vytvořila tzv. „ozdravný balíček“, jehož výše dosahuje 200 miliard eur. V první řadě je jeho použití zaměřeno na krátkodobá opatření, jako je posílení poptávky, zachování pracovních míst a na pomoc obnovy důvěry, a poté také na tzv. chytré investice, jejichž prostřednictvím bude možné dosahovat vyššího růstu a udržitelné prosperity, to vše v dlouhodobém měřítku.

²⁷ STEINMETZOVÁ, D. *Bariéry konkurenceschopnosti*. Praha: Oeconomica, 2008. 162 s. ISBN 978-80-245-1444-4. Str. 96.

²⁸ Eurostat. *National accounts statistics*. [online] Poslední aktualizace 2010-04-07. [cit. 2010-04-08]

Dostupný z WWW: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/national_accounts/data/main_tables>

3 Posilování konkurenceschopnosti

3.1 Evropská ekonomická integrace

V historii můžeme nalézt mnoho motivů, které vedly k evropské integraci. Jedním z důvodů v novodobé historii bylo pojetí integrace jako možnosti k překonání destruktivní síly nacionalismu, jak uvádí König, Lacina a Přenosil²⁹. Děsivé bilance obou světových válek daly podnět k zamyšlení se nad otázkou, kterým směrem se vydat, aby se v Evropě zamezilo dalším vojenským konfliktům. Jako další možný důvod lze uvést potřebu chránit se před sovětskou rozpínavostí, před strachem z vlivu Sovětského svazu. Tato obava byla situací po 2. světové válce ještě umocněna, nicméně existovala již v době meziválečné.

Motiv evropské integrace, který je z části aktuální i v dnešní době, byla snaha vzepřít se ekonomické, politické, vojenské a kulturní nadvládě Spojených států v západní Evropě. V době po 2. světové válce se evropské státy vzpamatovávaly z obrovského hospodářského úpadku a USA jim poskytovaly značnou pomoc v podobě financí plynoucích z tzv. Marshallova plánu. Zároveň se však v Evropě rozmohl pocit nutnosti odpoutat se od závislosti na USA ve všech výše zmíněných oblastech. V současnosti můžeme pozorovat částečnou podobnost s tímto motivem také na Lisabonské strategii, jejímž cílem je, jak již bylo uvedeno výše, vyrovnat značnou ekonomickou dominanci USA ve světě posilováním konkurenceschopnosti ekonomiky EU.

Existuje mnoho dalších argumentů, které podněcovaly evropskou integraci v minulosti a stále podněcují i dnes. Z nich můžeme ve stručnosti zmínit sociální politiku, ochranu životního prostředí, nebo také opětovné získání ztraceného vlivu a postavení na globální úrovni.

²⁹ KÖNIG, P., LACINA, L., PŘENOSIL, J. *Učebnice evropské integrace*. 2. aktualizované vydání. Brno: Barrister & Principal, 2007. 402s. ISBN 978-80-7364-044-6. Str. 22.

3.1.1 Stupně ekonomické integrace s příklady v rámci historického vývoje EU

V ekonomické teorii se rozlišuje několik stadií ekonomické integrace. V této podkapitole budu vycházet z klasifikace, kterou užívají ve své knize Učebnice evropské integrace König, Lacina a Přenosil.

3.1.1.1 Zóna volného obchodu (ZVO)

Zóna volného obchodu je nejjednodušším možným stupněm ekonomické integrace. K jejímu vytvoření může dojít mezi dvěma a více zeměmi. Podstatou ZVO je dohoda zemí o postupném odstranění obchodních překážek a také dalších omezení kvantitativní povahy (například cla a kvóty). Zboží má tedy možnost volného pohybu mezi členskými státy ZVO a je oproštěno od celní povinnosti. K odstranění překážek mají země stanovenou určitou dobu, tzv. přechodná období.

Další charakteristikou ZVO je zachování plných pravomocí členských zemí pokud jde o rozhodování v obchodní politice, kterou budou uplatňovat vůči třetím zemím (nečlenským). Neexistuje tedy jednotná celní politika, čímž se liší ZVO od celní unie. Nečlenské země také musí v případě, že chtějí vyvážet do zemí ZVO, překonat celou řadu necelních omezení (např. množství, požadavky na kvalitu, specifické technické parametry, pravidla pro značení na obalech), která jsou stanovována jednotlivými členskými státy.

Odstranění obchodních bariér je bezpochyby velkým přínosem vzhledem ke skutečnosti, že dochází k vytvoření zcela konkurenčního prostředí, ve kterém ob stojí jen ti výrobci, kteří umí účinně využít své komparativní výhody. V případě, že je konkurence na trhu určitého státu omezována právě celními překážkami (mluvíme o celní ochraně státu), pak se také výrazně snižuje jakákoli motivace k uplatňování inovací, či zavádění efektivnější výroby. Výsledkem může být ztráta konkurenceschopnosti. Nicméně v některých odvětvích, která jsou považována za strategická, může mít zachování celní ochrany smysl, např. v zemědělství.

Příkladem zóny volného obchodu je v rámci Evropy Evropské sdružení volného obchodu (ESVO), založené Velkou Británií, Dánskem, Norskem, Portugalskem, Rakouskem, Švédskem a Švýcarskem v roce 1959. Později se připojilo Finsko, Island a

Lichtenštejnsko. V dnešní době má ESVO čtyři členy a jsou jimi Norsko, Island, Švýcarsko a Lichtenštejnsko.

Země vstupující do ESVO z určitých důvodů nemohly anebo nechtěly být členy vznikajícího Evropského hospodářského společenství (EHS). Tyto důvody byly politické, geograficko-politické a také politicko-ekonomické³⁰.

3.1.1.2 Celní unie

Druhým stupněm ekonomické integrace, tedy vyšším než zóna volného obchodu, je celní unie. Na začátku budování toho obchodního uskupení existují jisté překážky bránící volnému obchodování. Jsou to například cla a kvóty, ale také skutečnost, že účastníci se země realizují vlastní obchodní politiku vůči svým obchodním partnerům.

Státy, které tedy mezi sebou chtějí vybudovat celní unii, tak učiní ve dvou fázích. V průběhu první fáze usilují země o odstranění překážek obchodu, například zrušení kontrol zboží na vnitřních hranicích unie. Tato fáze je také nazývána negativní. Ve fázi následující, označované jako pozitivní, se země shodují na určení společné obchodní politiky ke třetím zemím. I v případě celní unie je pro země určena doba, během které musejí uvést nově smluvená pravidla do praxe. Po dokončení celní unie se zboží na trhu unie pohybuje volně mezi členskými zeměmi, je zrealizována tzv. svoboda volného pohybu zboží.

Rozdíl mezi ZVO a celní unie tedy spočívá v tom, že v rámci unie se státy zavazují postupovat podle společně stanovené obchodní politiky, která bude realizována vůči třetím zemím. Pro tyto země tudíž neexistuje žádný vhodnější stát pro vstup s cílem obchodování na území unie, jelikož jsou všemi členy uplatňovány stejné celní sazebníky.

Jako příklad celní unie můžeme uvést EHS, které vzniklo v roce 1958 na základě podpisu Římských smluv (zároveň zakládající také Evropské společenství pro atomovou energii). Zakládajícími státy byly Belgie, Francie, Německo, Itálie, Lucembursko a Nizozemsko. Postupně pak přistupovaly další země, které se zpočátku do integračního procesu zapojit nechtěly anebo nemohly, a na místo toho vstoupily do ESVO.

EHS se dále na základě Maastrichtské smlouvy stalo Evropským společenstvím, které bylo 1. listopadu 1993 začleněno do Evropských společenství (1. pilíř EU).

³⁰ KÖNIG, P., LACINA, L., PŘENOSIL, J. *Učebnice evropské integrace*. 2. aktualizované vydání. Brno: Barrister & Principal, 2007. 402s. ISBN 978-80-7364-044-6. Str. 95.

I když překážky v rámci EHS byly odstraněny a konkurenceschopnost jednotlivých států organizace se zvyšovala, tento integrační vývoj poškozoval konkurenceschopnost států ESVO právě na trzích Společenství, jak uvádí Baldwin a Wyplosz³¹. Situace platila také opačným směrem, tedy země EHS měly čím dál tím víc obtížnější postavení na trzích v rámci ESVO. Nicméně vzhledem k rozsahu ekonomického prostoru EHS byl větší tlak vyvíjen na státy ESVO. Výsledkem této situace poté bylo, že některé státy požádaly o vstup do silnějšího celku, do EHS, čímž se konkurenceschopnost celého prostoru organizace opět upevnila a zvýšila.

3.1.1.3 Jednotný vnitřní trh

Dalším stádiem ekonomické integrace, tedy třetím, je jednotný vnitřní trh. V souvislosti s ním mluvíme také o volném pohybu čtyř svobod, tedy zboží, služeb, kapitálu a osob.

Možnosti volného pohybu zboží, který je charakteristický pro celní unii, se v případě jednotného vnitřního trhu rozšiřují. K odstranění kvantitativních překážek přibývá také zrušení tarifních omezení a realizuje se odstranění diskriminace zahraničních výrobců a dodavatelů. Ti jsou znevýhodňováni především podporou domácích výrobců a dodavatelů, státní podpory nevyjímaje.

Pokud jde o volný pohyb kapitálu, jedná se o situaci, ve které se již nenachází omezení pro převod finančních prostředků mezi ekonomikami jednotlivých států. V praxi to znamená, že jak obyvatelé, tak investoři mohou své dočasně volné prostředky ukládat v kterékoli zemi jednotného vnitřního trhu.

V případě volného pohybu osob se nejedná pouze o možnost volně cestovat, ale také přibývá právo osob hledat si práci a usadit se kdekoli v rámci členských zemí. S tím úzce souvisí uznávání občanství, vzdělání a také zapojení do sociálního systému té určité země.

Volný pohyb služeb je svým způsobem specifický, protože ne u všech služeb je možný tento „pohyb“. Jsou tedy spjaty s místem poskytování, a tudíž existuje jisté omezení obchodovatelnosti služeb a jak zmiňuje König, Lacina a Přenosil³², můžeme služby rozdělit podle této vlastnosti na tři skupiny:

³¹ BALDWIN, R., WYPLOSZ, Ch. *Ekonomie evropské integrace*. 1. vydání. Praha: Grada, 2008. 478s. ISBN 978-80-247-1807-1. Str. 41.

³² KÖNIG, P., LACINA, L., PŘENOSIL, J. *Učebnice evropské integrace*. 2. aktualizované vydání. Brno: Barrister & Principal, 2007. 402s. ISBN 978-80-7364-044-6. Str. 108.

- poskytovatelé a uživatelé služeb zůstávají na svých místech
- poskytovatelé zůstávají na svých místech a uživatelé se přesouvají
- poskytovatelé se pohybují, mění své místo působení, a uživatelé zůstávají na místě
- poskytovatelé i uživatelé se pohybují

Vzhledem ke skutečnosti, že je v dnešní době oblast služeb významnou položkou, která se podílí na tvorbě HDP a také je důležitým faktorem pro zaměstnanost, je zřejmé, že i služby mají obrovský vliv na konkurenceschopnost, a to nejen jednotlivých firem, ale také národních ekonomik. Čím vyšší je podíl služeb na HDP a čím je vyšší jejich kvalita, tím je silnější konkurenceschopnost.

V rámci Evropské unie bylo dokončení vnitřního trhu významným mezníkem v ekonomické integraci. Zákony, které nakonec odstranily všechna omezení vnitřního trhu, byly přijaty v roce 1993. I když i nadále je nutné pracovat v některých oblastech na zlepšování.

3.1.1.4 Hospodářská a měnová unie

Na pomyslném čtvrtém místě pyramidy ekonomické integrace se nachází hospodářská a měnová unie (HMU). K charakteristice tohoto stádia integrace použijí rozdělení HMU podle Königa, Laciny a Přenosila na dva prvky, hospodářskou unii a měnovou unii.

V případě hospodářské unie jsou zde obsaženy všechny prvky jednotného vnitřního trhu. To, co zahrnuje tato unie navíc, je koordinace nejdůležitějších hospodářských politik, či v určitých případech jejich sjednocení.

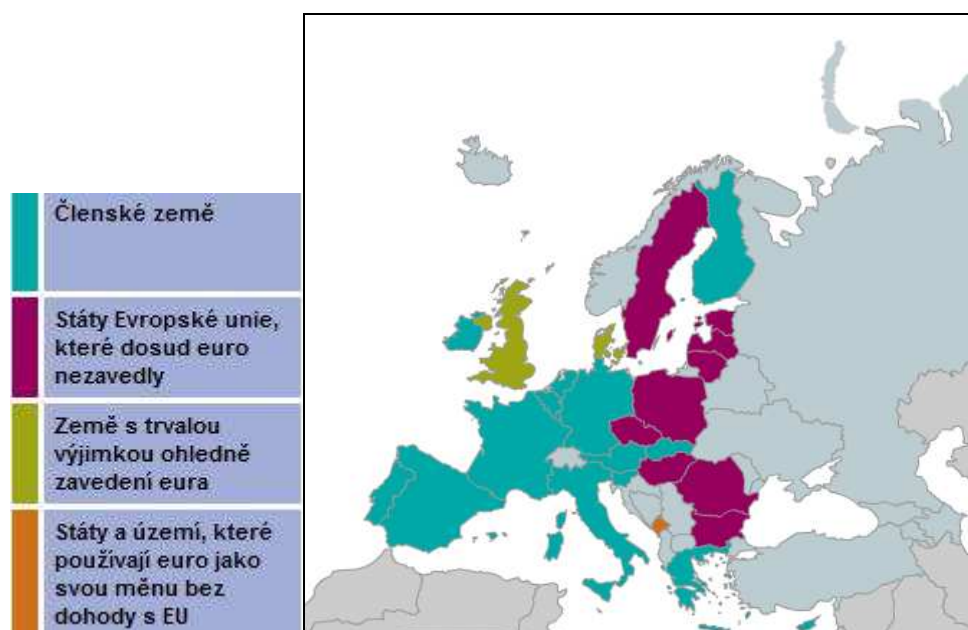
Volný pohyb kapitálu je z úrovně jednotného vnitřního trhu dále rozvíjen právě měnovou unií, jejímž cílovým záměrem v této oblasti je zajistit plnou směnitelnost měn všech členských států a nutnost vytvořit také soustavu stálých devizových kurzů. Spolupráce v měnové unii se může dále prohlubovat a to prostřednictvím zavedení společné měny, která nahradí národní měny států. Podmínkou pro účast na této úrovni spolupráce je jistá míra ochoty koordinovat monetární a měnovou politiku, a důležitý je také předpoklad již vytvořeného společného rozpočtu a jisté harmonizace daňové soustavy. Pravomoci jsou přeneseny na centrální banku unie.

HMU tedy spojuje všechny tyto prvky dohromady. Jedinou oblastí, která zůstává v režii členských států, je fiskální politika. Členy HMU jsou všechny země Unie, nicméně

v současnosti pouze 16 států, z celkového počtu 27, je členy tzv. eurozóny, kde národní měny nahradila společná unijní měna euro.

Na následujícím obrázku je znázorněno, v jaké fázi se eurozóna nacházela v roce 2009. Nicméně můžeme konstatovat, že co se týče členů eurozóny, tento stav setrvá i v roce 2010, žádný z dalších členských států do této chvíle euro nezavedl.

Obrázek 2: Eurozóna v roce 2009

Zdroj: EUROSKOP.CZ³³

S jednotnou měnou Unie souvisí také mnoho obav států, které prozatím euro nezavedly, nicméně je tento krok v budoucnu čeká. Jedním z těchto obávaných jevů je například výrazný růst inflace po přijetí měny. Avšak Slovensko, které zavedlo euro na začátku roku 2009, již ke konci téhož roku právě obavu z neudržitelné inflace vyvrátilo. Inflační kritérium se Slovensku podařilo udržet s dostatečnou rezervou.

Zavedení eura může pro zemi znamenat, že se stane atraktivnější pro zahraniční investory, jako tomu je i v případě výše zmiňovaného Slovenska. Na druhou stranu však můžeme zhodnotit i diametrálně odlišnou situaci, a to situaci v Řecku. Není na místě vinit ze současné krize v Řecku samotné euro, ale jeho přijetím se zdánlivě vyvolal pocit ekonomické stability. Na spekulace, jestli byl vstup Řecka do eurozóny oprávněný a jestli

³³ EUROSKOP.CZ. *Interaktivní mapy EU*. [online] [cit. 2010-03-01]
Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/744/sekce/eurozona-v-roce-2009/>>

bylo Řecko připraveno, je již pozdě. Evropská komise také nedávno vystoupila se zprávou, která jasně ukazuje, že Řecko o svých rozpočtových deficitech podávalo značně zkreslené údaje, aby uspíšilo svůj vstup do eurozóny. Známý je také fakt, že k značným podvodným úpravám ve statistikách docházelo již před vstupem do eurozóny. Euro tedy pomohlo Řecku vyvolat dojem důvěryhodné ekonomiky, což vyústilo až v úvěrovou bublinu, která vytvářela zdánlivou iluzi prosperity. Poté, co tato bublina praskla v důsledku celosvětové finanční krize, řecké dluhopisy, umístěné již dříve na finančních trzích s cílem zalepit trhliny v hospodářství, byly významně znehodnoceny a došlo ke ztrátě konkurenceschopnosti celého státu.

Vidíme tedy, že euro není příčinou vážných problémů v Řecku, nicméně výrazně mu, jako významné světové měně, ublížilo pochybné hospodaření tamní vlády se státním rozpočtem. Podle expertů bude mít řecká krize značný dopad na stabilitu eura a nejspíše vystaví nejen eurozónu, ale celou Unii, pod velký tlak.

Euro může působit jako významný pomocník při posilování konkurenceschopnosti, ale předpokladem pro úspěšný vzestup národní ekonomiky a tím i posílení její pozice v podmínkách drsného konkurenčního prostředí je dodržování stanovených pravidel a kritérií.

3.1.1.5 Politická unie

Na vrcholu pomyslné pyramidy integrace stojí politická unie. Jedná se o spolupráci v neekonomických oblastech, avšak ekonomická integrace s politickou úzce souvisí. Každý stupeň ekonomické integrace vyžaduje jistou spolupráci a konsensus národních vlád o důležitých otázkách, dochází k přenechání určitých pravomocí v rozhodování nadnárodním organizacím. U politické unie se spolupráce dostává na další úroveň především prostřednictvím koordinace měnové unie a společného rozpočtu.

Charakteristickým znakem politické unie je společná zahraniční a bezpečnostní politika. Nicméně je velice obtížné jednotně definovat formu spolupráce na takovéto úrovni. Mnohé politické unie vykazují různé charakteristické rysy. Každá je specifická, jelikož různě kombinuje prvky konfederace a federace, v menší či větší míře.

Vznik politické unie může být proveden dvěma způsoby. Tím prvním je, jako například v případě USA, jednorázové vytvoření federálního státu. Druhou možností je, že dochází k postupnému prohlubování ekonomické spolupráce, jako tomu bylo a je při budování EU.

Pokud jde o politickou unii v rámci Evropské unie, prozatím společenství na tento integrační stupeň nedosáhlo. Existuje mnoho překážek, které brání jejímu dalšímu postupu. Jedná se především o nepřítomnost společného politického prostoru s diskuzí a vzájemnou rivalitou, a nemalým problémem je také velká různorodost národních tradic. Bezpochyby by ale vybudování a hlavně dokončení politické unie bylo významným posunem pro Unii. Její pozice by posílila nejen na poli ekonomickém, ale společným postupem v politických otázkách by vystupovala jako absolutně jednotný celek.

3.2 Regionální politika Evropské unie

Předním úkolem a posláním regionální politiky je vyrovnávat rozdíly mezi jednotlivými regiony EU a tím potažmo posilovat konkurenceschopnost celého prostoru. Jedná se především o hospodářské a sociální odlišnosti. Aby mohla Evropská unie monitorovat situaci v regionech, byl zřízen systém NUTS (Nomenclature Unit of Territorial Statistic), neboli Nomenklatura územních statistických jednotek. Toto rozdělení na územní jednotky slouží ke sběru dat, statistickému vyhodnocení, a prostřednictvím zjištěných výsledků je pak jednotlivým regionům přisuzována příslušná finanční podpora.

Finanční podpora je zajišťována prostřednictvím strukturálních fondů, Fondu soudržnosti a Evropskou investiční bankou.

3.2.1 Rozdělení regionů dle systému NUTS

Je nutné si uvědomit, že všechny členské státy mají své specifické územně správní členění, tudíž bylo nutné vypracovat systém, podle kterého se budou jednotně členit regiony NUTS. Díky této metodice je tedy možná srovnatelnost regionů.

Dělení je takovéto:

1. NUTS 0: stát
2. NUTS 1: územní jednotka typu velkých oblastí státu; tvořena několika celky, nebo celým státem, pokud dosahuje hranice počtu obyvatel (velikost dle populace 3-7 mil.)
3. NUTS 2: jednotka nižší, jejíž úroveň odpovídá střednímu článku územně správního členění státu; (velikost dle populace 800 tis.-3 mil.)
4. NUTS 3: jednotka na úrovni nižšího územně správního celku; (velikost dle populace 150-800 tis.)

5. NUTS 4: tzv. místní správní jednotka LAU1
6. NUTS 5: místní správní jednotka LAU2; úroveň obce

Podle úrovně NUTS, do které region spadá, je také určen zdroj finanční podpory. Pro územní jednotky NUTS 1-3 jdou finanční prostředky z rozpočtu EU, NUTS 4-5 jsou podporovány z národních rozpočtů.

Dále byly stanoveny typy problémových regionů, které budou mít nárok na podporu, a ukazatele, které tyto regiony identifikují. Rozdělení oblastí je tedy takové³⁴:

1. strukturálně postižené regiony (negativní projevy strukturálních změn)
2. hospodářsky slabé regiony (nízká úroveň ekonomického rozvoje, nižší než EU průměr)
3. venkovské regiony (nízká hustota zalidnění, pokles počtu obyvatel, větší procento lidí zaměstnaných v zemědělství)
4. ostatní regiony (podpora je nutná z jiných důvodů)

Podporou regionů a přispíváním tak k odstraňování jejich specifických problémů přispívá Unie k odstraňování rozdílů, které jsou v některých případech doslova propastné. Díky tomu také umožňuje zevnitř posilovat svoji konkurenceschopnost, jelikož přispívá k větší soudržnosti regionu.

3.3 Způsoby posilování konkurenceschopnosti v EU na základě Lisabonské strategie

Kromě posilování konkurenceschopnosti na základě prohlubování integrace Evropská unie volila již v minulosti několik strategií k podpoře její konkurenceschopnosti. V roce 1994 šlo o Bílou knihu s názvem „Výzvy a cesty vpřed do 21. století“. V ní se uvádí, že konkurenceschopnost Unie se zhoršila v porovnání se Spojenými státy nebo Japonskem. Jednalo se zejména o oblast zaměstnanosti, výzkum a vývoj a podíl vývoje nových produktů. Další strategií, která byla zaměřena výhradně na podporu zaměstnanosti, byl program z roku 1997 akceptovaný všemi členskými zeměmi.

³⁴ KÖNIG, P., LACINA, L., PŘENOSIL, J. *Učebnice evropské integrace*. 2. aktualizované vydání. Brno: Barrister & Principal, 2007. 402s. ISBN 978-80-7364-044-6. Str. 234.

Na rozdíl od dvou výše zmíněných strategií, Lisabonská strategie pokryla svým rozsahem nejrozličnější oblasti. Evropa, jejíž zaostávání bylo zejména výsledkem stále se prohlubující globalizace, nutně potřebovala program na zlepšení situace v mnoha sférách. Lisabonská strategie byla vytvořena tak, aby poskytla efektivní řešení na problémy zejména v míře zaměstnanosti, intenzitě inovační činnosti, ekonomické výkonnosti a v neposlední řadě také zlepšení realizace a účinnosti zaváděných politik.

Lisabonská strategie byla od svého vzniku v roce 2000 několikrát revidována. V roce 2005 vznikla nová podoba Lisabonské strategie pro růst a zaměstnanost. Došlo tedy ke snížení počtu oblastí, na které se soustředila původní strategie, a vyzvala členské státy k vytvoření vlastních NPR. V roce 2008, po analýze dosažených výsledků od roku 2005, došlo k zahájení další etapy Lisabonské strategie a to s názvem „Udržení rychlosti změn“ (2008-2010).

3.3.1 Lisabonská strategie 2000

Metody, které byly zvolené v této etapě strategie, jsou seřazeny do tří pilířů (viz. kapitola 2.4). V následujících kapitolách budu vycházet z oficiálních cílů stanovených Lisabonskou strategií 2000.

3.3.1.1 Informační společnost pro všechny

Jelikož moderní technologie v dnešní době zasahují do všech oblastí života lidí, je bezpochyby jasné, že se staly jedním z hlavních nástrojů jak urychlit růst, zaměstnanost a konkurenceschopnost. Nástup internetu zajistil značné změny například v řízení podniků, ve způsobu studia, nebo také v poskytování informací a služeb veřejnosti.

Jako jeden ze stěžejních bodů proto Unie zvolila přechod k ekonomice stavící na nových technologiích. Výsledkem by mělo být vytváření nových pracovních míst a podpora ekonomického růstu. Na podporu realizace byl vytvořen a následně schválen akční plán s názvem e-Europe 2002, platný pro léta 2000 až 2002, a e-Europe 2005, pro léta 2003 až 2005. Hlavní snahou tohoto programu je, aby všichni občané EU měli přístup k novým informačním a telekomunikačním technologiím, prostřednictvím kterých se bude zvyšovat kvalita života. Podmínkou je, aby byla komunikační infrastruktura na patřičné úrovni dostupná jak občanům, tak lidem v podnikatelské sféře. Nelze opomenout ani význam kvalifikace, která je nezbytná pro práci v informační společnosti, a důležitost

celoživotního vzdělávání. V průběhu tohoto programu byl sledován vývoj situace s internetovým připojením nejen v podnikatelském sektoru, ale také v soukromém, v domácnostech.

V následující tabulce je zobrazen vývoj situace v oblasti internetového připojení domácností.

Tabulka 2: Domácnosti využívající internetové připojení (%)

	Region	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Domácnosti	EU - 15	46	53	54	59	64	68
	EU - 27	41	48	49	54	60	65

Zdroj: Eurostat³⁵

3.3.1.2 Vytvoření evropského výzkumného prostoru

Je patrné, že věda ruku v ruce s novými technologiemi jsou významným prvkem pro již zmiňovaný ekonomický růst, zaměstnanost a kvalitu života. I když se v Evropě nachází několik odvětví, která jsou na špičkové celosvětové úrovni (lékařství, výzkum, oblast leteckého průmyslu), v mnoha ohledech nicméně Evropa v inovační a výzkumné činnosti zaostává. Během 90. let došlo k výraznému poklesu obchodu s high-tech produkty. Nepříznivým faktorem je také skutečnost, že oproti jiným vyspělým zemím (USA, Japonsko) se do financování výzkumu a vývoje zapojuje soukromý sektor v mnohem menším rozsahu.

V roce 2000 šlo do výzkumu a vývoje v USA 288 mld. €, zatím co v rámci Evropy jen 164 mld. €, rozdíl tedy činil přes 100 mld. €, zatímco v roce 1994 to bylo jen 51 mld. €. ³⁶ Z Tabulky 3 je patrné, že ke zlepšení došlo jen ve velmi malé míře. Situace v plnění v rámci této oblasti je neuspokojivá.

Jelikož Evropa významně zaostávala právě v oblasti financování výzkumu a vývoje, v rámci Lisabonské strategie se tedy rozhodlo, že je nutné se tomuto nepříznivému vývoji postavit a to cestou vytvoření evropského výzkumného prostoru, lepší koordinace a propojenost činností jednotlivých států. V rámci tohoto opatření bylo navrženo využít

³⁵ Eurostat. *Information society statistics*. [online] Poslední aktualizace 2010-03-07. [cit. 2010-03-07] Dostupný z WWW:

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/information_society/data/main_tables>

³⁶ Evropská komise. *Evropská unie v České republice – Lisabonská strategie*. [online] Poslední aktualizace 2009-12-12. [cit. 2010-03-01]

Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/ceskarepublika/abc/policies/art2377_cs.htm>

náležitých mechanismů, které by těsnější spolupráci mezi členskými státy v oblasti výzkumu a vývoje podpořily. Jedním z cílů je také vytvoření vhodnějších podmínek pro investice ze soukromého sektoru do výzkumu (například za pomoci využití daňové politiky). Cílem pro investice se tedy stala hranice 3% HDP.

Tabulka 3: Celkové výdaje na vědu a výzkum (% HDP)

Region	2000	2002	2004	2006	2008
EU - 15	1,91	1,93	1,89	1,92	1,99
EU - 27	1,85	1,87	1,82	1,85	1,90

Zdroj: Eurostat³⁷

3.3.1.3 Odstranění překážek pro podnikání, zejména u malých a středních podniků

Jelikož jsou všechny dosud uváděné faktory posilování konkurenceschopnosti provázány, nejnak je tomu s odstraňováním překážek pro podnikání. Cílem v této oblasti je vytvořit takový prostor, který by umožnil podnikat v co nepříznivějším prostředí. Malé a střední podniky přispívají k tvorbě pracovních míst nemalým podílem.

Hlavním problémem a překážkou pro větší rozvoj podnikání je zejména výše nákladů na založení podniku. Neméně problematické jsou také byrokratické překážky anebo nedostatek tzv. rizikového kapitálu.

Tabulka 4: Peněžní a časové náklady na založení podniku: EU vs. USA

	Peněžní náklady* (EUR)	Časové náklady* (týdny)
EU	1600	11
		Německo 16
		Španělsko 24
USA	500	1,5

Zdroj: Evropská komise – Evropská unie v České republice³⁸

*před zahájením Lisabonské strategie

³⁷Eurostat. *Science, technology and innovation statistics*. [online] Poslední aktualizace 2010-03-07.

[cit. 2010-03-07] Dostupný z WWW:

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/science_technology_innovation/data/main_tables>

³⁸ Evropská komise. *Evropská unie v České republice – Lisabonská strategie*. [online] Poslední aktualizace 2009-12-12. [cit. 2010-03-01]

Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/ceskarepublika/abc/policies/art2377_cs.htm>

Ke zlepšení situace bylo navrženo provést nejrůznější průzkumy, které měly za úkol zmapovat podmínky pro podnikání v jednotlivých členských zemích (např. průzkum nákladů na založení firmy), a následně na základě výsledků navrhnout řešení, jak podpořit podnikání v evropských státech. Evropská komise byla pověřena vytvořením programu na pomoc podnikům pro rok 2001 až 2005. Společně s Radou se dále podílela na vytvoření Evropské charty malých firem, která obsahuje nástroje, které mají země využít k podpoře malých a středních podniků a tím docílit toho, aby tyto firmy měly hlavní podíl na tvorbě pracovních míst.

3.3.1.4 Ekonomická reforma a dokončování vnitřního trhu

I přes fakt, že vnitřní trh byl oficiálně dokončen v roce 1993, i nadále přetrvávaly v některých oblastech určité překážky, takže se nyní mluvilo nejen o dobudování vnitřního trhu, ale zejména o zlepšení jeho výkonnosti, aby byl plně funkční a mohl tak plně podporovat růst zaměstnanosti, konkurenceschopnost a působit příznivě na celkový ekonomický růst.

Tabulka 5: Tempo růstu reálného HDP (%)

Region	2000	2002	2004	2006	2008	2009	2010*
EU – 15	3,9	1,2	2,3	3,0	0,5	-4,3	0,7
EU – 27	3,9	1,2	2,5	3,2	0,8	-4,2	0,7

Zdroj: Eurostat³⁹

*předpokládaný vývoj

Nutností k tomu, aby bylo takového cíle dosaženo, byla realizace řady ekonomických reforem. Hlavním cílem bylo dosáhnout na vnitřním trhu rozšíření konkurenčního prostředí a eliminovat jeho nedostatky, obzvláště v odvětví služeb, veřejných zakázek a hospodářské soutěže.

Jedním z prováděcích nástrojů měla být strategie na odstranění přetrvávajících překážek volného pohybu služeb mezi unijními státy. Počítalo se také se značnou regulací či omezením státních podpor, které nepříznivě působí na konkurenční prostředí.

³⁹ Eurostat. *National accounts statistics*. [online] Poslední aktualizace 2010-03-07. [cit. 2010-03-07]

Dostupný z WWW: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/national_accounts/data/main_tables>

3.3.1.5 Vytvoření integrovaných finančních trhů

Integrované a především spolehlivé finanční trhy jsou základem pro růst a zaměstnanost. Jejich důležitost tkví v tom, že umožňují efektivněji alokovat kapitál a také omezují náklady nutné na jeho získání. Ovlivňují i řadu dalších oblastí, např. podporu inovací.

Problémem tedy je roztříštěnost evropských finančních trhů a potíže vytvářejí také administrativní a právní bariéry. Jako řešení byly navrženy Akční plán finančních služeb a Akční plán rizikového kapitálu, dále vypracování konceptu restrukturalizace a likvidace pojišťoven a úvěrových ústavů. Nutné bylo také schválení souboru daňových předpisů.

3.3.1.6 Lepší koordinace makroekonomických politik

Stěžejním cílem v tomto bodě Lisabonské strategie byl především požadavek, aby byla makroekonomická politika soustředěna na daňové ustálení a zintenzivňování udržitelnosti veřejných financí.

Po předložení hodnotící zprávy o podílu veřejných financí na růstu a zaměstnanosti, byly stanoveny cíle jako snížení daňové zátěže zaměstnanců nebo zacílit veřejné výdaje na podporu výzkumu, rozvoje technologií, inovací a IT.

3.3.1.7 Aktivní politika zaměstnanosti

Značná míra nezaměstnanosti v Evropské unii je velkým problémem, který je nutno úspěšně řešit. V oblasti míry zaměstnanosti žen si Lisabonská strategie vytyčila dosáhnout hranice 60%, pokud se jedná o zaměstnanost starších osob cílem je přiblížit se 50% celkové zaměstnanosti této skupiny obyvatel. Dalšími problémy byly také obrovské rozdíly v nezaměstnanosti při porovnání jednotlivých členských států nebo vysoká míra dlouhodobé nezaměstnanosti, což znamená osob nezaměstnaných déle než jeden rok.

Problémem nezaměstnanosti se Unie samozřejmě zabývala již před zahájením Lisabonské strategie, a aktivitu v této oblasti zintenzivnila v roce 1997, kdy byla přijata koordinovaná strategie zaměstnanosti. Tato činnost se projevila v mírném snížení nezaměstnanosti.

Cílem nové strategie, která navazuje na tu z roku 1997, je vytváření lepších pracovních míst. S tím je také spojena harmonizace kvalifikace pracovníků s nabídkou

pracovních míst. Důležitou roli hrají také rekvalifikační programy pro nezaměstnané, aby byli schopni získat odpovídající způsobilost a celoživotní vzdělávání.

V následující tabulce je přehled některých významných faktorů pracovního trhu v Evropské unii.

Tabulka 6: Stav pracovního trhu EU

Ukazatel	Region	2000	2002	2004	2006	2008	2009
Míra zaměstnanosti žen (%)	EU - 15	53,7	54,4	55,5	57,3	60,4	-
	EU - 27	54,1	55,6	56,9	58,7	59,1	-
Míra zaměstnanosti osob ve věku 55-64 let (%)	EU - 15	37,8	40,2	42,5	45,3	47,4	-
	EU - 27	36,9	38,5	40,7	43,5	45,6	-
Míra nezaměstnanosti (%)	EU - 15	7,7	7,6	8,1	7,7	7,1	9,0
	EU - 27	8,7	8,9	9,0	8,2	7,0	8,9

Zdroj: Eurostat⁴⁰

*Stav celkové nezaměstnanosti: v 1. měsíci roku 2010 činil 9,5% v EU a 9,9% v EMU (Evropská měnová unie)⁴¹

Tabulka 7: Stav nezaměstnanosti vybraných členských států

	2000	2008
Velká Británie*	5,4%	5,6%
Francie*	9,0%	7,8%
Španělsko*	11,1%	11,3%
Itálie*	10,1%	6,7%

Zdroj: Eurostat⁴²

*12. měsíc roku 2009: Francie 10,0%, Španělsko – 18,9%, Itálie 8,5%; 11. měsíc roku 2009: Velká Británie – 7,8%⁴³

Z dat uvedených v tabulce je zřejmé, že nezaměstnanost byla již v roce 2008 silně ovlivněna světovou ekonomickou a finanční krizí, která se postupně přesouvala ze Spojených států na evropský kontinent. Údaje z roku následujícího jsou v případě

⁴⁰ Eurostat. *Employment and unemployment (labour force survey) statistics*. [online] Poslední aktualizace 2010-03-05. [cit. 2010-03-05] Dostupný z WWW:

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/employment_unemployment_lfs/data/main_tables>

⁴¹ Česká spořitelna. *Evropská unie - analytické údaje o ekonomice: Vývoj nezaměstnanosti*. [online] [cit. 2010-03-06] Dostupný z WWW:

<http://www.csas.cz/banka/menu/cs/banka/nav20080_vyvoj_nezamestnanostieu>

⁴² Eurostat. *Employment and unemployment (labour force survey) statistics*. [online] Poslední aktualizace 2010-03-04. [cit. 2010-03-04] Dostupný z WWW:

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/employment_unemployment_lfs/data/main_tables>

⁴³ Česká spořitelna. *Evropská unie - analytické údaje o ekonomice: Vývoj nezaměstnanosti*. [online] [cit. 2010-03-06] Dostupný z WWW:

<http://www.csas.cz/banka/menu/cs/banka/nav20080_vyvoj_nezamestnanostieu>

některých zemí doslova závrtné. Na tomto příkladu zvyšující se nezaměstnanosti v důsledku krize vidíme, že naplnění Lisabonské strategie v oblasti zaměstnanosti brání nejen překážky v podobě laxního přístupu jednotlivých členských zemí, ale i nepříznivý vývoj ekonomického cyklu.

Hodnota, které mělo být v oblasti zaměstnanosti do roku 2010 dosaženo, měla být 70% celkové zaměstnanosti. Na druhou stranu nelze Unii upřít viditelný úspěch právě v tvorbě nových pracovních míst. Mezi lety 2006-2007 bylo vytvořeno 7-8 mil. nových pracovních pozic, což od roku 2000 činilo 17 mil. Nicméně i tento úspěch byl z velké části ovlivněn příznivou fází ekonomického cyklu, ale podíl na zlepšení nelze upřít ani zavedením NPR v jednotlivých státech.

Tabulka 8: Celková zaměstnanost v EU-15 a EU-27 (%)

Region	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
EU-15	63,4	64,1	64,2	64,5	64,9	65,4	66,2	66,9	67,3
EU-27	62,2	62,6	62,4	62,6	63,0	63,5	64,5	65,4	65,9

Zdroj: Eurostat⁴⁴

3.3.1.8 Modernizace evropského sociálního modelu

Vzhledem k plánovanému přechodu Evropské unie na model znalostní ekonomiky, je nezbytné, aby byl kladen značný důraz na významný prvek tohoto systému, kterým jsou lidé. Také proto Lisabonský summit identifikoval potřebu zvýšit objem investic do lidského kapitálu. V koncepci byl brán zřetel i na to, že bude nutné přizpůsobit vzdělávací systémy v celé Unii podmínkám, nárokům a potřebám této nové ekonomiky. Nezbytností je také celoživotní vzdělávání, ať osob nezaměstnaných v podobě rekvalifikačních programů nebo těch, kteří pracují. Nutné ale je, aby byla jejich kvalifikace stále zvyšována, zvláště v tak rychle se vyvíjejícím prostředí inovačních a komunikačních technologií.

3.3.1.9 Udržitelný rozvoj a kvalita života

Jako nutnost shledala Evropská rada na svém zasedání v roce 2001 rozšíření strategie o třetí dimenzi, a to ekologickou, zaměřenou na udržitelný rozvoj. Jako prioritní

⁴⁴ Eurostat. *Employment and unemployment (labour force survey) statistics*. [online] Poslední aktualizace 2010-03-29. [cit. 2010-03-29] Dostupný z WWW: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/employment_unemployment_lfs/data/main_tables>

cíl si klade tento bod programu radikální změnu v současných negativních tendencích, které narušují kvalitu života.

Hlavními body, které si dala Evropská unie za úkol splnit, jsou:

1. boj proti klimatickým změnám (do roku 2005 musí být dosaženo viditelného pokroku)
2. obrovský objem silniční dopravy by se měl do budoucna přenášet na dopravu železniční (omezení hluku a znečištění)
3. orientace na věci a činnosti ohrožující lidské zdraví (nezávadnost potravin, využívání chemikálií atd.)
4. nakládání s přírodními zdroji (nadále neudržitelná spotřeba přírodních zdrojů a tvorba odpadů; ekonomický růst a výkonnost musí být propojen s udržitelným využitím přírodních zdrojů, snesitelným rozsahem odpadů)

3.3.2 Lisabonská strategie 2005 - 2010

3.3.2.1 Etapa 2005-2008

Po revizi původní Lisabonské strategie Kokovou expertní skupinou, došlo k přehodnocení a Komise rozhodla, že se zaměří pouze na prioritní oblasti, tak aby se navzájem podporovaly. Tyto prioritní body seskupili do tří bloků (viz. kapitola 2.4). Stěžejními dokumenty této etapy, mezi léty 2005-2008, byly Integrované směry pro růst a zaměstnanost, Národní programy reforem (Národní lisabonské programy) a na unijní úrovni komunitární lisabonský program.

V roce 2005 také začala platit nová strategie s názvem i2010 – „Evropská informační společnost pro růst a zaměstnanost“, nahrazující akční plán e-Europe 2005. Tato strategie stanovuje v oblasti informační společnosti a médií tři nejdůležitější body⁴⁵:

1. jednotný evropský informační prostor
2. inovace a investice do výzkumu informačních a komunikačních technologií, zaměřující se hlavně na jejich posílení
3. začleňování, lepší veřejné služby a kvalita života - široce přístupná evropská informační společnost

⁴⁵ Komise Evropských společenství. *i2010- Evropská informační společnost pro růst a zaměstnanost*. [dokument ve formátu PDF] 14s. [cit. 2010-03-08]. Str. 4.
Dostupný z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/micr/files/2492/i2010.pdf>>

Po uplynutí této fáze, bylo provedeno zhodnocení. Úspěchů bylo dosaženo například ve snížení rozpočtových schodků (z 2,5% HDP v roce 2005 na 1,1% v roce 2007), snížení veřejného dluhu, došlo také k růstu produktivity, vzrostla zaměstnanost (celková, žen i osob ve věku 55-64 let) a v neposlední řadě byl usnadněn proces zahájení podnikání ve většině států⁴⁶. Následně tedy bylo doporučeno zahájení dalšího cyklu, pro léta 2008-2010.

3.3.2.2 Etapa 2008-2010

Cílem tohoto období bylo udržet tempo růstu reforem. Jako nový nástroj se představila politika soudržnosti pro léta 2007-2013. Pilíře zůstávají v podobě, ve které byly schváleny v roce 2006 na zasedání Evropské rady.

Jsou to⁴⁷:

1. investice do lidí a modernizace trhů práce
2. uvolnění podnikatelského potenciálu
3. zvýšení objemu investic do znalostí a inovací
4. energetika a změna klimatu

Na toto období byly také schváleny aktualizované programy a plány. Jedná se o Integrované hlavní směry pro růst a zaměstnanost a o Lisabonský program 2008-2010. Na základě nových Integrovaných směrů také členské státy přijaly nové NPR.

Cíli tohoto nového cyklu Lisabonské strategie jsou⁴⁸:

1. investice do lidských zdrojů a modernizace trhu práce
2. podnikatelské prostředí
3. investice do oblasti vzdělávání, výzkumu, vývoje a inovací
4. energetika a změna klimatu

3.3.3 Zhodnocení výsledků Lisabonské strategie 2000-2010

V předchozím textu byl popsán postup v rámci Lisabonské strategie, jejímž plněním chtěla Evropská unie dosáhnout vytyčených cílů. V kapitole 2.4 Lisabonská

⁴⁶ STEINMETZOVÁ, D. *Bariéry konkurenceschopnosti*. Praha: Oeconomica, 2008. 162 s. ISBN 978-80-245-1444-4. Str. 101.

⁴⁷ STEINMETZOVÁ, D. *Bariéry konkurenceschopnosti*. Praha: Oeconomica, 2008. 162 s. ISBN 978-80-245-1444-4. Str. 101.

⁴⁸ EU2009.CZ. *Konkurenceschopnost*. [online] Poslední aktualizace 2008-01-12. [cit. 2010-03-08] Dostupný z WWW: <<http://www.eu2009.cz/cz/eu-policies/competitiveness/konkurenceschopnost-680/>>

strategie je uvedeno, jakým způsobem byla strategie modifikována a z jakých důvodů, a proto se již těmito organizačním a strukturálním změnám nebudu v hodnocení podrobně věnovat, a budu posuzovat pouze dosažené výsledky, popřípadě uvedu příčiny neúspěchu v dosahování některých cílů. Nicméně je důležité zmínit, že právě složitá struktura počáteční strategie z roku 2000 a mnoho stanovených priorit měly za následek pomalé dosahování co nejlepších výsledků.

Ačkoliv se strategie setkala od svého vzniku s nemalým množstvím kritiky a odsuzování, v konečném důsledku je možno ji hodnotit pozitivně. Hlavní vytyčené cíle, kterými jsou 70% zaměstnanost a náklady na výzkum a vývoj ve výši 3% HDP do roku 2010, nebudou naplněny (blíže viz. Tabulky 3 a 8), i přesto je ale možné konstatovat, že byl učiněn určitý pokrok. Na druhou stranu provádění reform bylo velice pomalé a nestejněměrné, a proto bylo v mnoha oblastech dosaženo výrazně menších pokroků než v jiných. Velkým problémem byl také nestejný přístup členských států k reformám. Doporučení Komise překládaná členskými zeměmi byla pro strategii velice důležitá, jelikož měla státy navést k tomu, aby prosadily evropský rozměr strategie na vnitrostátní úrovni. Některé státy dodržovaly provádění reform důsledněji, jiné se o realizaci opatření příliš nepokoušely a v důsledku toho vznikaly závratné rozdíly v plnění strategie.

V současné době se také můžeme na Lisabonskou strategii a její průběh dívat z pohledu před propuknutím ekonomické a finanční krize a po jejím zásahu Evropy. V době než krize udeřila, si Evropa vedla obstojně.

Z makroekonomického hlediska se do roku 2005 rozvíjelo stabilní ekonomické prostředí, i když se střídavě objevují období růstu a poklesu (rok 2002 a 2003). Nezaměstnanost podle plánu klesala, až na 7%, nicméně tento údaj se nedá považovat za stav ideální. Současně se také růst HDP Evropské unie pohyboval těsně pod stanovenou hranicí 3% průměrného růstu. Celkově se toto období vyznačovalo vyrovnaným ekonomickým růstem a cenovou stabilitou. Samozřejmě je jasné, že do jisté míry má na tomto pozitivním vývoji svůj podíl také příznivá fáze, ve které se nacházel ekonomický cyklus. Nicméně krize tuto tendenci změnila a již v roce 2009 tempo růstu HDP kleslo v rámci EU-27 na -4,2% a v EU-15 na -4,3% (blíže viz. Tabulka 5). Předpokládá se, že v roce 2010 by se mělo tempo růstu HDP posunout na 0,7%⁴⁹.

Co se týče výzkumu, vývoje a inovací, tak v této oblasti si EU stanovila jako prioritu, jak již bylo zmíněno v předchozím textu, investice ve výši 3% HDP. Dalším

⁴⁹ Eurostat. *National accounts statistics*. [online] Poslední aktualizace 2010-04-03. [cit. 2010-04-03]
Dostupný z WWW: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/national_accounts/data/main_tables>

důležitým úkolem bylo také přitáhnout více investorů ze soukromého sektoru. Určitého nepatrného vývoje směrem vzhůru bylo dosaženo (viz. Tabulka 3), nicméně i přesto, že vládní investice do výzkumu a vývoje v některých státech vzrostly, tak celkovou bilanci kazí právě ty státy, které vykazují výrazně slabší výsledky. Proto můžeme mluvit jen o velmi okrajovém zlepšení.

Další významnou sférou, na kterou je pozornost EU zaměřena, jsou podmínky pro založení podnikání a pro podnikání obecně. Hlavním úkolem je především snížit regulační břímě a celkově zlepšit podporu podnikání. Na základě provedených opatření je možné konstatovat, že podnikání je v EU nyní snazší než tomu bylo v roce 2000. Podle zprávy „Doing Business 2010“⁵⁰ se 12 členských států Unie umístilo do 30. místa v žebříčku snadnosti podnikání.

Rozvoj lidského kapitálu a podpora zaměstnanosti jsou jistě nezbytnou součástí procesu budování znalostní ekonomiky. V této oblasti bylo dosaženo dobrých výsledků, i když určitou část úsilí zmařila ekonomická a finanční krize. V letech 2009-2010 došlo opět k růstu nezaměstnanosti, jelikož v důsledku krize bylo obrovské množství podniků nuceno ukončit svou činnost. V rychle se měnících podmínkách, které v současnosti panují, je tedy důležité, aby byli pracovníci co nejvíce flexibilní a byli tudíž schopni přecházet na jiné pracovní pozice, popřípadě projít školeními a tréninkovými programy, díky kterým potřebné nové dovednosti a zkušenosti získají.

Shrnutí průběh Lisabonské strategie není snadné, jelikož i přes zmíněné úspěšné body, je zde i druhá strana s mnoha dalšími nedostatky, které musí být v budoucnosti řešeny (např. zaměstnanost mladých nebo osob ve věku 54-65 let). Ohodnotit tedy strategii jako naprosto neúspěšnou není správné, nicméně v mnoha případech mohla být realizace úspěšnější. Ke špatným výsledkům přispělo například to, že nebyla dostatečně doceněna a uznána důležitost vzájemné závislosti jednotlivých národních hospodářství. Docházelo tedy k nerovnoměrným výsledkům a někdy i k vyvolání negativních vedlejších účinků. Do budoucna je nutné, aby byly jakékoliv reformy prováděny alespoň v přibližně stejném tempu ve všech členských státech. Realizace některých úkolů byla do jisté míry ztížena také v důsledku nedostatečně pevné vazby mezi Lisabonskou strategií, politickými opatřeními a dalšími nástroji, iniciativami, které již probíhaly v daných odvětvích.

⁵⁰ Světová banka. *Doing Business 2010*. [dokument ve formátu PDF]. Washington: Palgrave MacMillan, 2009. 215s. ISBN: 978-0-8213-7961-5. [cit. 2010-04-03]. Str. 117. Dostupný z WWW: <<http://www.doingbusiness.org/documents/fullreport/2010/DB10-full-report.pdf>>

Obecně lze ale říci, že toto partnerství EU a členských států je pozitivní zkušeností pro všechny, avšak v budoucích spoluprácích je nutné, aby byly jakékoli programy důkladně a hlavně lépe začleněny na úrovni regionů.

3.3.4 Evropa 2020: Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění

V březnu roku 2010 přichází Evropská komise s návrhem nové desetileté strategie, která by měla mít za úkol oživení hospodářství v Evropě, které je v současnosti narušeno nejničivější ekonomickou a finanční krizí od konce 20. let 20. století. Je nutné se vyrovnat se strmým pádem, který zničil většinu úspěchů a pokrok dosažený za posledních dvacet let.

Oproti předchozí strategii, si Evropa 2020 stanovuje méně priorit, ale její cíle jsou ve své podstatě totožné. Je nutností zajistit, aby se evropská ekonomika dokázala přizpůsobit stále se zvyšující konkurenci. Jako naprosto klíčové je zvyšování zaměstnanosti, také snižování sociální nerovnosti a v neposlední řadě také uvážené využívání přírodních zdrojů.

Tyto priority jsou ve strategii Evropa 2020 sestaveny takto⁵¹:

1. inteligentní růst
2. udržitelný růst
3. růst podporující začlenění

Hlavní cíle strategie, kterými je nutno stanovit, jakých hodnot a čeho, chce EU do roku 2020 dosáhnout, formuluje Evropská komise takto⁵²:

1. zaměstnanost obyvatelstva ve věku 20-64 let by měla být nejméně 75%
2. investice do výzkumu a vývoje by měly činit 3% HDP Evropské unie
3. dosažení cílů „20-20-20“ do roku 2020 (snížit emise CO₂ o 20% oproti roku 1990) v oblasti energie a klimatu; v případě dobrých podmínek zvýšit závazek na snížení emisí o 30%); tento bod programu je již od roku 2008 realizován

⁵¹ Evropská komise. *Evropa 2020 - Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění*. [dokument ve formátu PDF] 34s. [cit. 2010-03-09] Str. 5.

Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/1_CS_ACT_part1_v1.pdf>

⁵² Evropská komise. *Evropa 2020 - Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění*. [dokument ve formátu PDF] 34s. [cit. 2010-03-09] Str. 5.

Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/1_CS_ACT_part1_v1.pdf>

4. pod hranicí 10% by měl být podíl dětí, které ukončí školní docházku předčasně, a alespoň 40% studentů by mělo dosáhnout terciární úrovně vzdělávání
5. počet osob ohrožených chudobou by měl klesnout o 20 milionů

I přesto, že ještě nebyl návrh strategie předložen ke schválení členskými zeměmi, snesla se na něj spousta kritiky. Mnoho odborníků odsuzuje Evropu 2020 ke stejnému osudu jako Lisabonskou strategii. Především proto, že se opět vztahuje na celou unii i přes fakt, že na jejím území existují velice rozdílné regiony, jak podotkl Petr Robejšek⁵³, expert na mezinárodní ekonomiku a politiku. Kritikou zahrnul také Společnou zahraniční a bezpečnostní politiku, v jejíž oblasti nejsou podnikány téměř žádné pokroky, namísto toho je úsilí věnováno době za 10 let, právě ve strategii Evropa 2020.

Strategie by měla být projednána a schválena hlavami států a vlád na konci března 2010. Specifické programy by měly podporovat plány na růst (např. nové inovační politiky). Aby mohly být realizovány, budou vyžadovat společné postupy členských států a Unie, a posilování klíčových nástrojů (např. jednotný vnitřní trh).

3.4 Konkurenceschopnost České republiky

Význam konkurenceschopnosti pro Evropskou unii byl v předchozím textu podrobně rozebrán, důležitost této vlastnosti tedy není výjimkou ani pro Českou republiku, jakožto člena EU.

V následujícím hodnocení konkurenceschopnosti ČR budu vycházet ze Zprávy o české konkurenceschopnosti 2009, na jejímž vzniku se podílí Rada pro českou konkurenceschopnost ve spolupráci s mnoha odborníky a institucemi, jak domácími, tak zahraničními.

Hodnocení se bude týkat následujících oblastí:

1. obecná konkurenceschopnost ČR
2. oblast právního rámce
3. situace ve veřejné správě
4. infrastruktura

⁵³ NOVÁK, P., RAFAELOVÁ, E., PIROCH, J. et al. *Strategie Evropa 2020 chce výrazně zvýšit zaměstnanost*. [online] Český rozhlas. 2010-03-03. [cit. 2010-03-10]
Dostupný z WWW: <http://www.rozhlas.cz/zpravy/ekonomikavevrobe/_zprava/702216>

5. sféra lidských zdrojů
6. fiskální politika

V každé oblasti jsou uvedeny položky, v níž má ČR konkurenční výhodu (výsledek přesahuje o 0,15 EU průměr), konkurenční nevýhodu (výsledek je o 0,15 a více horší než průměr EU) a oblasti, ve kterých je srovnatelně konkurenceschopná s průměrem EU (výsledek je tedy +/- 0,15 průměru EU), tedy je konkurenčně neutrální.

Na začátek je vhodné uvést, jak si ČR stojí z hlediska jiných zpráv o konkurenceschopnosti. Podle SEF⁵⁴ je země na 31. místě za rok 2009, ve zprávě institutu

IMD⁵⁵ se umístila na 29. příčce a z hlediska usnadnění podnikání se podle dokumentu „Doing Business 2010“⁵⁶, vydávaného Světovou obchodní bankou, umístila na 74. pozici.

3.4.1 Obecná konkurenceschopnost ČR

V rámci této zprávy hodnotí autoři všeobecnou konkurenceschopnost na základě shrnutí údajů ostatních hodnocených pilířů a to na makroekonomické úrovni.

Pro přesnější hodnocení a výsledek je HDP rozdělen pro tyto účely na části:

- pracovní síla, spotřeba domácností, fixní kapitál, obchod a spotřeba energií

Co se týče všeobecné konkurenceschopnosti, ČR má v 10 z 18 posuzovaných ukazatelů konkurenční nevýhodu oproti průměru EU, čtyřikrát konkurenční výhodu a čtyřikrát je konkurenčně neutrální.

Velikou výhodou je pro zemi síla v produktivitě, která je zde posuzována jako HDP na obyvatele, a špatně si nevede ani v oblasti úspor, kdy Češi v průměru ušetří o 50% více než je evropský průměr. Mezi konkurenční nevýhody patří například energetická náročnost a emise CO₂ na obyvatele. S hodnotami, kterých ČR dosahuje, se řadí mezi nejhorší výsledky.

⁵⁴ SCHWAB, K., SALA-I-MARTIN, X., GREENHILL, R. et al. *The Global Competitiveness Report 2009-2010*. [dokument ve formátu PDF] Ženeva: World Economic Forum, 2009. 479s. ISBN: 978-92-95044-25-8. [cit. 2010-03-20] Str. 14. Dostupný z WWW: <<http://www.weforum.org/pdf/GCR09/GCR20092010fullreport.pdf>>

⁵⁵ IMD/World Competitiveness Center. *The World Competitiveness Yearbook 2009*. [dokument ve formátu PDF] [cit. 2010-03-20] Dostupný z WWW: <<http://www.promexico.gob.mx/work/sites/Promexico/resources/LocalContent/1092/2/scoreboard.pdf>>

⁵⁶ Světová banka. *Doing Business 2010*. [dokument ve formátu PDF]. Washington: Palgrave MacMillan, 2009. 215s. ISBN: 978-0-8213-7961-5. [cit. 2010-03-20]. Str. 117. Dostupný z WWW: <<http://www.doingbusiness.org/documents/fullreport/2010/DB10-full-report.pdf>>

Obecně lze tedy říci, že je země stále vysoce produktivní v porovnání s evropským průměrem, ale je potřeba zlepšit situaci hlavně v oblasti využívání energií, aby došlo k výraznému snížení. Takto vysoká spotřeba znamená pro zemi vyšší vynaložené náklady na každý získaný přírůstek HDP.

3.4.2 Oblast právního rámce

Při hodnocení právního rámce vycházeli odborníci sestavující tuto zprávu z vlastních postupů. Neexistuje metoda, která by mohla zhodnotit situaci v této oblasti pro všechny členské státy EU, a proto zde také není Česká republika porovnávána s průměrem EU, ale se skupinou vybraných států. Jedná se o Nizozemí, Rakousko, Slovensko, Maďarsko, Polsko a Bulharsko.

České právo je značeno jako velice kvalitní, zejména v oblasti insolventního práva a úpravy vzniku společností, jsou to konkurenční výhody. V dalších sedmi sférách je země konkurenčně neutrální. Jde například o soudnictví, o oblast ochrany hospodářské soutěže, nebo stav systému e-Government. A v jedné oblasti má konkurenční nevýhodu. Touto oblastí je pracovní právo a s tím související Zákoník práce, u něhož je problém hlavně v nedostatečné flexibilitě úpravy pracovních vztahů.

Z doporučených opatření pro zlepšení situace je to tedy například provádění nutných změn v Zákoníku práce, dále zavádění nové procesní úpravy v oblasti daní nebo odstranění problémů ve fungování systému e-Government, jehož systematické upravení základní terminologie je nedostatečné, což brzdí jeho další rozvoj.

3.4.3 Situace ve veřejné správě

Hlavním problémem veřejné správy je byrokracie a její nízká účinnost, která, jak dokazují číselné údaje, brzdí rozvoj státu. Česká republika je v tomto ohledu 11% pod průměrem EU. Co se týče celkové míry zdanění, je ČR na úrovni průměru EU, nicméně špatná situace a tudíž i nevýhoda spočívá v příspěvcích na sociální zabezpečení a deficitech veřejných rozpočtů.

Obecně platí, že celková kvalita veřejné správy a institucionální prostředí je ve velké míře ovlivňováno negativními účinky. Za jeden z nejsilnějších vlivů je považována korupce, jelikož právě její míra odráží nezpůsobilost státu provádět základní funkce. V konečném důsledku je tedy ovlivněna účinnost hospodářských politik. Hrozbou pro ČR,

která se potýká se značným rozsahem korupce, je snížení důvěryhodnosti státu pro zahraniční investice.

V Tabulce 11 jsou postupně uvedeny vybrané konkurenční výhody a nevýhody ČR a hodnoty jsou porovnány s hodnotami Rakouska, které ve většině ukazatelů vykazuje lepší výsledky, a s údaji Bulharska, které naopak v mnohých ohledech za Českou republikou zaostává.

Tabulka 9: Situace ve veřejné správě: ČR a Rakousko

Veřejná správa - ukazatele	Česká republika	Rakousko	Bulharsko
Konkurenční výhody (ČR) Výdaje			
Vládní deficit, % HDP	28,90	59,50	18,20
Daňová sazba z osobního příjmu, % příjmu k HDP na obyv.	20,10	28,62	20,66
Konkurenční výhody (ČR) Efektivnost			
Byrokracie – počet dní na založení společnosti	17,00	28,00	32,00
Konkurenční nevýhody (ČR) Výdaje			
Justice – náklady na soudní vymahatelnost, %	33,00	12,70	22,20
Výdaje - míra příspěví zaměstnavatele na sociální pojištění, % příjmu k HDP na obyv.	35,00	21,83	23,98
Konkurenční nevýhody (ČR) Efektivnost			
Byrokracie – čas vydaný na daně ročně	930,00	170,00	616,00
Byrokracie – počet dní na zaregistrování nemovitosti	123,00	32,00	19,00

Zdroj: Zpráva o české konkurenceschopnosti 2009⁵⁷

3.4.4 Infrastruktura

Infrastruktura je pro Českou republiku oblastí, ve které na jedné straně má značné výhody, nicméně na straně druhé se zde vyskytují také jasné nevýhody.

V pěti ze 14 ukazatelů má země konkurenční výhodu, ve 3 je neutrální a v 6 se vyskytuje konkurenční nevýhoda. Velice dobře si vede v oblasti dopravní infrastruktury a s tím souvisejícího energetického zásobování. Dobrých výsledků také dosahuje v oblasti hotelové a ubytovací infrastruktury, jelikož obsazenost v těchto zařízeních je vyšší než evropský průměr.

⁵⁷ Rada pro českou konkurenceschopnost. *Zpráva o české konkurenceschopnosti 2009*. [dokument ve formátu PDF] [cit. 2010-03-21] Dostupný z WWW: <[http://www.amcham.cz/www/files/file/ccc/Zprava%20o%20ceske%20konkurenceschopnosti%202008\(web\).pdf](http://www.amcham.cz/www/files/file/ccc/Zprava%20o%20ceske%20konkurenceschopnosti%202008(web).pdf)>

Slabými stránkami ČR je například vysokorychlostní internetové připojení, konkrétně rychlost jeho zavádění nebo nabídka energií z obnovitelných zdrojů, s čímž úzce souvisí fakt, že podíl výroby z obnovitelných zdrojů je velmi nízký, což oslabuje zemi zvláště v politice týkající se klimatických změn.

V Tabulce 13 je uvedeno několik vybraných ukazatelů v oblasti infrastruktury, které jsou rozděleny do podoblastí komunikace, energie, doprava a turismus. Srovnání se týká ČR, Nizozemí a Maďarska.

Tabulka 10: Infrastruktura: srovnání ČR, Nizozemí a Maďarska

Infrastruktura	Česká republika	Nizozemí	Maďarsko
Komunikace			
Domácnosti s vysokorychlostním připojením, %, 2009	49,00	77,00	51,00
Podíl domácností s přístupem k internetu, %, 2009	54,00	90,00	55,00
Rychlost zavádění vysokorychlostního internetu - počet vysokorychlostních linek na 100 obyvatel, %, 2009	17,80	37,70	17,20
Energie			
Podíl obnovitelných zdrojů na hrubé domácí spotřebě energie, %, 2007 *	4,7	3,6	5,3
Doprava			
Počet odbavených letů na mezinárodních letištích, v tisících, 2007	174,66	465,69	124,29
Turismus			
Obsazenost ubytovacích zařízení: počet strávených nocí (na lůžko), 2007	164,64	72,82	63,90

Zdroj: Zpráva o české konkurenceschopnosti 2009⁵⁸, Eurostat⁵⁹

Doporučení pro tuto oblast se týká především potřeby vybudovat infrastrukturu pro kongresy a mezinárodní akce. V tom spočívá příležitost České republiky, jediné tak je možné využít plného potenciálu a výhod v oblasti letecké dopravy a ubytování. Dále by bylo vhodné směřovat více kapitálu pro investice do větší energetické účinnosti, také investovat do obnovitelné energie.

⁵⁸ Rada pro českou konkurenceschopnost. *Zpráva o české konkurenceschopnosti 2009*. [dokument ve formátu PDF] [cit. 2010-03-21] Dostupný z WWW:

<[http://www.amcham.cz/www/files/file/cc/Zprava%20o%20ceske%20konkurenceschopnosti%202008\(web\).pdf](http://www.amcham.cz/www/files/file/cc/Zprava%20o%20ceske%20konkurenceschopnosti%202008(web).pdf)>

⁵⁹ Eurostat. *Energy. Information Society*. [online] Poslední aktualizace 2010-04-06. [cit. 2010-04-07] Dostupný z WWW: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/themes>>

3.4.5 Sféra lidských zdrojů

Na oblast lidských zdrojů je kladen v poslední době čím dál větší důraz, jelikož je to další z prostředků, kterým lze posilovat konkurenceschopnost. Proto je i v zájmu ČR investovat do lidského kapitálu. Kvalifikovaná pracovní síla je nezbytná pro všechny již zmiňované oblasti, včetně fiskální politiky.

Pro hodnocení bylo vybráno 21 ukazatelů, z nichž ve 2 má ČR konkurenční výhodu. Slušných výsledků země dosahuje na poli tradičního školství, vláda vydává na vzdělávání z daňových příjmů o 41% více než je průměr u jiných zemí, také počet doktorandů je skoro dvojnásobný ve srovnání s průměrem EU. Na druhou stranu počet pracovníků s vysokoškolským vzděláním je nedostačující, obyvatel ve věku 25-34 s VŠ vzděláním je v zemi o 53% méně oproti průměru EU.

Mezi konkurenční nevýhody je zařazen například nedostatek výdajů na vědu a výzkum, ty jsou o 16% nižší než průměr EU (průměr EU-27 má přidělenou hodnotu 100). V oblasti vzdělávání je také počet žáků na jednoho učitele značnou nevýhodou.

Tabulka 11: Vybrané ukazatele oblasti lidských zdrojů pro ČR, Slovensko a Nizozemí

Lidské zdroje	Česká republika	Slovensko	Nizozemí
Pracovní síla			
Produktivita za hodinu, 2007	53,30	64,20	122,10
Vzdělání			
Celoživotní vzdělávání - % populace ve věku 25-64, 2008	7,80	3,30	17,0
Počet žáků na 1 učitele na základních školách, 2007	18,70	17,90	15,60
Veřejné výdaje na vzdělávání, 2006, % HDP	4,61	3,79	5,46
Soukromé výdaje na vzdělávání, 2006, % HDP	0,56	0,62	0,88
Komercializace			
Věda a výzkum – výdaje, % HDP, 2008	1,47	0,47	1,63
Věda a výzkum – výdaje vládního sektoru, % HDP, 2008	0,31	0,15	0,21

Zdroj: Zpráva o české konkurenceschopnosti 2009⁶⁰, Eurostat⁶¹

⁶⁰ Rada pro českou konkurenceschopnost. *Zpráva o české konkurenceschopnosti 2009*. [dokument ve formátu PDF] [cit. 2010-03-21] Dostupný z WWW: <[http://www.amcham.cz/www/files/file/ccc/Zprava%20o%20ceske%20konkurenceschopnosti%202008\(web\).pdf](http://www.amcham.cz/www/files/file/ccc/Zprava%20o%20ceske%20konkurenceschopnosti%202008(web).pdf)>

⁶¹ Eurostat. *Science, technology, innovation. Labour market. Education and training*. [online] Poslední aktualizace 2010-04-06. [cit. 2010-04-07] Dostupný z WWW: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/themes>>

Z tabulky vyplývá, že Česká republika je v mnoha ohledech na lepší úrovni než Slovensko, se kterým je v jiných hodnocených oblastech na podobné úrovni, nicméně stále také zaostává v řadě hodnocených ukazatelů za vyspělejším Nizozemím.

Cílem v této důležité oblasti musí být vzdělanost pracovní síly, proto by se toto mělo stát hlavní prioritou. Dále je navrhováno umožnit vysokoškolské vzdělání většímu procentu obyvatelstva a také výdaje do vzdělávání by měly být přehodnoceny a měla by být zajištěna jejich co největší efektivnost.

3.4.6 Fiskální politika

V části zprávy o konkurenceschopnosti s názvem „Fiskální politika“ bylo záměrem zjistit dopady úvěrové a kurzové politiky na monetární ekonomiku. Pro Českou republiku je hodnocení v této oblasti příznivé, ve 3 ukazatelích ze 7 vykazuje dobré výsledky a jsou proto její konkurenční výhodou. Pouze v jednom je v konkurenční nevýhodě, jedná se o úrokové rozpětí, které je vyšší než průměr EU. Oblastí, která by se mohla vyvinout v nevýhodu je stabilita měnového kurzu. Její výrazné posilování a poté oslabování významně ovlivňuje ekonomiku především z hlediska nepředvídatelnosti. Mezi silné stránky země patří například přístup ke kapitálu, sazby na peněžním trhu nebo tříměsíční úroková sazba.

Tabulka 12: Vybrané ukazatele fiskální politiky: ČR a Slovensko

Fiskální politika	Česká republika	Slovensko
Přístup ke kapitálu		
Sazby na peněžním trhu k danému dni, listopad 2008	2,79	2,97
3měsíční úroková míra, únor 2010	1,52	Nedostupné
Úrokové rozpětí, 2007	5,22	4,10
Procento obyvatel uvedených ve veřejných nebo soukromých úvěrových registrech	57,20	57,20
Stabilita		
Harmonizované indexy spotřebitelských cen (HICP), únor 2010	113,10	111,64

Zdroj: Zpráva o české konkurenceschopnosti 2009⁶²

⁶² Rada pro českou konkurenceschopnost. *Zpráva o české konkurenceschopnosti 2009*. [dokument ve formátu PDF] [cit. 2010-03-21] Dostupný z WWW: [http://www.amcham.cz/www/files/file/cce/Zprava%20o%20ceske%20konkurenceschopnosti%202008\(web\).pdf](http://www.amcham.cz/www/files/file/cce/Zprava%20o%20ceske%20konkurenceschopnosti%202008(web).pdf)

Situace ve fiskální politice je tedy v ČR na dobré úrovni, zejména z hlediska politiky přístupu k úvěrům. Problémem tedy zůstává stabilita koruny. Země, které již přijaly společnou měnu, mají z hlediska předvídatelnosti jednodušší situaci, jelikož euro je stabilnější. Nicméně v době světové ekonomické a finanční krize není ani vývoj této měny úplně zřetelný a jasný, jelikož její stabilitu ovlivňuje mnoho faktorů.

ZÁVĚR

Cílem této bakalářské práce bylo popsat činnost Evropské unie ve sféře konkurenceschopnosti a především uvést stěžejní strategie a programy, které Evropské unie volila, a které jí dopomáhají k posilování konkurenceschopnosti. V neposlední řadě se práce blíže zaměřila na konkurenceschopnost České republiky s uvedením vybraných ukazatelů v několika hodnocených sférách.

Problematika konkurenceschopnosti, ať už na úrovni podnikové, mezinárodní nebo právě té, o kterou se opírá tato práce, a to konkurenceschopnosti celého regionu, kterým je v tomto případě EU, je poměrně novou oblastí, která jde ruku v ruce s dalším fenoménem moderní doby, globalizací. Díky skutečnosti, že se stírají hranice mezi jednotlivými státy a regiony a dochází k obrovskému ekonomickému rozvoji, mnohé oblasti světa se vzájemně přibližují, což v oblasti obchodování a snahy uspět na silně konkurenčních světových trzích znamená nutnost neustále dbát o konkurenceschopnost. Právě proto je velice důležité sledovat a podporovat vývoj EU a její konkurenceschopnosti, protože nejen Unie jako jednotka a celek, ale také všechny členské státy se podílí na budování cenné vlastnosti, kterou schopnost úspěšně obstát v silné konkurenci bezpochyby je.

První kapitolu jsem věnovala obecnému vymezení pojmu tržní konkurence, jaký je její význam pro trh a charakterizovala jsem také její formy a typy konkurenčních prostředí.

V kapitole druhé jsem se zaměřila na samotnou konkurenceschopnost, uvedla jsem několik definic a pojetí, jak může být chápána. Poté jsem uvedla několik vybraných institucí, které hodnotí a měří konkurenceschopnost na základě různých souborů ekonomických i neekonomických ukazatelů. Jednalo se o Světové ekonomické fórum, IMD, Centrum pro evropskou reformu a Evropskou komisi, které vychází ze zprávy EIS. Pozornost jsem dále věnovala postavení EU jako celku na poli ekonomickém a přiblížila jsem některé její problémy. V další části jsem podrobně rozebrala cíle, které byly Evropskou unií stanoveny v souvislosti s posilováním konkurenceschopnosti, zejména v rámci Lisabonské strategie. Následně také uvádím charakteristiku tohoto programu.

V třetí kapitole, která je stěžejní, jsem pojednávala o posilování konkurenceschopnosti. První část jsem věnovala evropské ekonomické integraci a jejímu vlivu na konkurenceschopnost. Uvedla jsem také význam regionální politiky EU a vyjmenovala jsem kategorie NUTS. Dále jsem vyzdvihla postupy Evropské unie zvolené

k posilování konkurenceschopnosti. Jednalo se o body programu Lisabonské strategie. Uvedla jsem také jednotlivé fáze a modifikace, kterými od svého vzniku tato strategie prošla, a předložila jsem také krátké zhodnocení období let 2000-2010. Poslední část třetí kapitoly jsem zaměřila na ohodnocení konkurenceschopnosti České republiky, a to na základě informací dostupných ve „Zprávě o české konkurenceschopnosti 2009“ a dat ze serveru Eurostatu.

Téma vnitřní konkurenceschopnost Evropské unie se ukázalo jako velice obsáhlé. I přes aktuálnost tohoto tématu není zatím k dispozici mnoho literatury, která by se zabývala konkurenceschopností na její obecné rovině. Přesto publikací, které pojednávají o této problematice z různých hledisek, existuje celá řada. Již v průběhu vypracovávání této práce bylo zřejmé, že konkurenceschopnost EU a její posilování je velice specifickou oblastí, která je provázána s mnoha dalšími. Tudíž veškerá agenda s touto činností spojená je velice obsáhlá a pojímá komplexně několik sfér, jako např. ekonomickou, sociální, environmentální i technologickou. Právě proto přínos této práce spočívá především v poskytnutí určitého souhrnného přehledu této problematiky v rámci Unie, dále také ve zmapování postupů, které EU volila pro budování konkurenceschopnosti, podložených hodnocením na základě zvolených ukazatelů, a v neposlední řadě také v nastínění budoucích záměrů a cílů, které se k realizaci teprve připravují.

RESUMÉ

The subject of my bachelor thesis „Internal Competitive Strength of the European Union and the Czech Republic“ is focused on the EU agenda concerning building-up region's competitiveness. The emphasis is also put on the programme called „Lisbon strategy“ which was created in order to systematically achieve higher level of competitiveness of the EU in today's globalized world. The final section is devoted to the Czech Republic and its competitive strength.

The first chapter was devoted to define the economic concept of the market competition. It was aimed at its definition and the significance for the market economy. Then I mentioned various forms of the market competition, the types of the competitive environments and indicated their brief characteristics.

Next chapter dealt with the competitiveness itself. I referred to several concepts of the competitiveness and also stated a few definitions. Then I described the ways by which the competitiveness is measured and I also outlined what institutions carry out these measurements. These are World Economic Forum, the Centre for European Reform, International Institute for Management Development (IMD) and the European Commission that uses ratings based on the document “European Innovation Scoreboard”. Then I briefly described the economic position of the European Union as a whole and suggested some of the problems that are accompanying the European region. In detail I dealt with the objectives the EU has set within the context of the competitiveness. These targets were named in the document “Lisbon strategy”, which I gave general information on; about its conception and progress.

Chapter three is dedicated to strengthening of the competitiveness. Firstly, I dealt with the European economic integration. I also described briefly the function of regional policy and presented the individual categories of NUTS system. Then there is a section devoted to Lisbon strategy, at some length. I described various strategies which have been modified and renewed in the process of realization, and I also included the overall assessment of the Lisbon Strategy 2000-2010. Eventually, the chapter is concluded with the evaluation of the competitiveness of the Czech Republic. The document “Report on the competitiveness of the Czech 2009” was used to provide selected indicators of the competitiveness areas and also Eurostat data concerning the topic were useful.

During the elaboration of my thesis I gathered information from various sources. Primarily, I used books and official publications available on websites. I also exploited information from the official websites of the EU institutions, such as the European Commission or Eurostat. However the most recent data I got from the newspaper articles accessible via the Internet.

The EU competitiveness is undoubtedly a very intricate issue which affects other economic and also social areas a lot. The contribution of this work lies mainly in providing an overall summary of procedures which the European Union has chosen within the framework of the competitiveness. The evaluation of the situation in the competitiveness area based on the chosen indicators is also beneficial to the competitiveness questions.

ANOTACE

Příjmení a jméno autora	Novotná Markéta
Název katedry	Katedra anglistiky a amerikanistiky
Název fakulty	Filozofická fakulta
Název diplomové práce	Vnitřní konkurenceschopnosti Evropské unie a České republiky
Vedoucí diplomové práce	Ing. Jiří Klvač, CSc.
Počet znaků	123 985
Počet příloh	5
Počet pramenů a použité literatury	33
Klíčová slova	Konkurenceschopnost, Evropská unie, Lisabonská strategie, evropská ekonomická integrace, Česká republika
Keywords	Competitive strength, the European Union, Lisbon Strategy, the European economic integration, the Czech Republic
Tématem této bakalářské diplomové práce je „Vnitřní konkurenceschopnost Evropské unie a České republiky“. Cílem práce je popsat činnost EU ve sféře posilování konkurenceschopnosti, oblasti, které se společenství věnuje již od svých začátků. První kapitola je určena k vymezení pojmu tržní konkurence a uvedení jejího významu v ekonomice. Druhá kapitola se zaměřuje na vztah Evropské unie k problematice konkurenceschopnosti a pojednává o způsobech měření konkurenceschopnosti. Třetí kapitola je věnována posilování konkurenceschopnosti a prostředkům, jakými toho lze dosahovat a následně je zaměřena na konkurenceschopnost České republiky.	
The subject of this bachelor thesis is “Internal competitive strength of the European Union and the Czech Republic“. The aim of this thesis is to describe the EU activity in the competitiveness strengthening field. That is the area the EU has been dealing with since its beginning. The first chapter is intended to give the formulation of the market competition and to state its importance in economy. The second chapter focuses on the relation of the European Union to the competitiveness questions and deals with measuring methods of competitive strength. The third chapter is devoted to strengthening of the competitiveness and to the tools which enable to accomplish that, later on it is aimed at the competitiveness of the Czech Republic.	

SEZNAM TABULEK

TABULKA 1: SOUHRNNÝ INOVAČNÍ INDEX (SII) 2009.....	18
TABULKA 2: DOMÁCNOSTI VYUŽÍVAJÍCÍ INTERNETOVÉ PŘIPOJENÍ (%)	35
TABULKA 3: CELKOVÉ VÝDAJE NA VĚDU A VÝZKUM (% HDP).....	36
TABULKA 4: PENĚŽNÍ A ČASOVÉ NÁKLADY NA ZALOŽENÍ PODNIKU: EU VS. USA	36
TABULKA 5: TEMPO RŮSTU REÁLNÉHO HDP (%)	37
TABULKA 6: STAV PRACOVNÍHO TRHU EU	39
TABULKA 7: STAV NEZAMĚSTNANOSTI VYBRANÝCH ČLENSKÝCH STÁTŮ.....	39
TABULKA 8: CELKOVÁ ZAMĚSTNANOST V EU-15 A EU-27 (%).....	40
TABULKA 9: SITUACE VE VEŘEJNÉ SPRÁVĚ: ČR A RAKOUSKO.....	49
TABULKA 10: INFRASTRUKTURA: SROVNÁNÍ ČR, NIZOZEMÍ A MAĎARSKA	50
TABULKA 11: VYBRANÉ UKAZATELE OBLASTI LIDSKÝCH ZDROJŮ PRO ČR, SLOVENSKO A NIZOZEMÍ.....	51
TABULKA 12: VYBRANÉ UKAZATELE FISKÁLNÍ POLITIKY: ČR A SLOVENSKO	52

SEZNAM OBRÁZKŮ

OBRÁZEK 1: CELKOVÝ „LISABONSKÝ“ VÝKON	15
OBRÁZEK 2: EUROZÓNA V ROCE 2009	30

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA I: TABULKA KONKURENCESCHOPNOSTI ZEMÍ EU PODLE WEF ZA ROK 2009-2010

PŘÍLOHA II: VÝSLEDKOVÁ TABULKA LISABONSKÉ LIGY 2009

PŘÍLOHA III: TABULKA SVĚTOVÉ KONKURENCESCHOPNOSTI 2009 PODLE IMD

PŘÍLOHA IV: TABULKA HDP/OBYV. V PARITĚ KUPNÍ SÍLY ČLENSKÝCH STÁTŮ EU

PŘÍLOHA V: TABULKA OBECNÝCH UKAZATELŮ KONKURENCESCHOPNOSTI ČR, SLOVENSKA, NIZOZEMÍ A RAKOUSKA

SEZNAM ZKRATEK

ČR	Česká republika
EHS	Evropské hospodářské společenství
EIS	European Innovation Scoreboard
EMU	Evropská měnová unie
ESVO	Evropské sdružení volného obchodu
EU	Evropská unie
IMD	International Institute for Management Development Mezinárodní institut pro manažerskou průpravu
IT	Informační technologie Information Technology
HDP	Hrubý domácí produkt
HMU	Hospodářská a měnová unie
NPR	Národní program reforem
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
SEF	Světové ekonomické fórum
ZVO	Zóna volného obchodu

SEZNAM PRAMENŮ A POUŽITÉ LITERATURY

KNIŽNÍ PUBLIKACE

1. BALDWIN, R., WYPLOSZ, Ch. *Ekonomie evropské integrace*. 1. vydání. Praha: Grada, 2008. 478s. ISBN 978-80-247-1807-1.
2. CIHELKOVÁ, E., JAKŠ, J. a kol. *Evropská integrace – Evropská unie*. 1.vydání. Praha: Oeconomica, 2004. 396s. ISBN 80-245-0854-0.
3. HARRIS, Neil. *European Business*. Houndmills: Macmillan, 1996. 362 s. ISBN 0333626494.
4. HOLMAN, Robert. *Ekonomie*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2002. 714 s. ISBN 80-7179-681-6.
5. HŘEBÍK, František. *Obecná ekonomie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2008. 223 s. ISBN 978-80-7380-101-4.
6. KLVAČOVÁ, E. et al. *Lisabonská strategie: posílí, nebo oslabí evropskou konkurenceschopnost?* Praha: Professional Publishing, 2006. 116 s. ISBN 80-86946-25-8.
7. KÖNIG, P., LACINA, L., PŘENOSIL, J. *Učebnice evropské integrace*. 2. aktualizované vydání. Brno: Barrister & Principal, 2007. 402s. ISBN 978-80-7364-044-6.
8. STEINMETZOVÁ, D. *Bariéry konkurenceschopnosti*. Praha: Oeconomica, 2008. 162 s. ISBN 978-80-245-1444-4.
9. STEINMETZOVÁ, D. et al. *Jsme v EU, bud'me v obraze II.: Bariéry konkurenceschopnosti*. Praha: Oeconomica, 2008. 55 s. ISBN 978-80-245-1443-7.
10. ŠVARCOVÁ, Jena a kol. *Ekonomie: stručný přehled*. Zlín: CEED, 2006. ISBN 80-903433-3-3.
11. VLČEK, Josef. *Ekonomie a ekonomika*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009. 515 s. ISBN 978-80-7357-478-9.

ELEKTRONICKÉ ZDROJE

1. Česká spořitelna. *Evropská unie - analytické údaje o ekonomice: Vývoj nezaměstnanosti*. [online] [cit. 2010-03-06] Dostupný z WWW: <http://www.csas.cz/banka/menu/cs/banka/nav20080_vyvoj_nezamestnanostieu >

2. EU2009.CZ. *Konkurenceschopnost*. [online] Poslední aktualizace 2008-01-12. [cit. 2010-03-08] Dostupný z WWW: <<http://www.eu2009.cz/cz/eu-policies/competitiveness/konkurenceschopnost-680/>>
3. Europa: Portál Evropské unie. *Vnitřní trh*. [online] Poslední aktualizace 2010-02-17. Dostupný z WWW: <http://europa.eu/pol/singl/index_cs.htm>
4. EUROSOP.CZ. *Interaktivní mapy EU*. [online] [cit. 2010-03-01] Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/744/sekce/eurozona-v-roce-2009/>>
5. Eurostat. *Employment and unemployment (labour force survey) statistics*. [online] Poslední aktualizace 2010-03-05. [cit. 2010-03-05] Dostupný z WWW: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/employment_unemployment_ifs/data/main_tables>
6. Eurostat. *Employment and unemployment (labour force survey) statistics*. [online] Poslední aktualizace 2010-03-04. [cit. 2010-03-04] Dostupný z WWW: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/employment_unemployment_ifs/data/main_tables>
7. Eurostat. *Information society statistics*. [online] Poslední aktualizace 2010-03-07. [cit. 2010-03-07] Dostupný z WWW: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/information_society/data/main_tables>
8. Eurostat. *National accounts statistics*. [online] Poslední aktualizace 2010-03-07. [cit. 2010-03-07] Dostupný z WWW: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/national_accounts/data/main_tables>
9. Eurostat. *Science, technology and innovation statistics*. [online] Poslední aktualizace 2010-03-07. [cit. 2010-03-07] Dostupný z WWW: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/science_technology_innovation/data/main_tables>
10. Evropská komise. *Evropa 2020 - Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění*. [dokument ve formátu PDF] 34s. [cit. 2010-03-09] Str. 5. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/1_CS_ACT_part1_v1.pdf>
11. Evropská komise. *Evropská unie v České republice – Lisabonská strategie*. [online] Poslední aktualizace 2009-12-12. [cit. 2010-02-01], [cit. 2010-03-01] Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/ceskarepublika/abc/policies/art2377_cs.htm>
12. GARELLI, S. *Competitiveness of Nations: The Fundamentals*. [dokument ve formátu PDF]. IMD, World Competitiveness Yearbook. [cit. 2010-01-29] Dostupný z WWW: <<http://www.imd.ch/research/centers/wcc/upload/Fundamentals.pdf>>

13. HOUSKA, M. *Lisabonská strategie*. [online] [cit. 2010-02-01] Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2005. Dostupný z WWW: <<http://www.mpo.cz/dokument2860.html>>
14. IMD/World Competitiveness Center. *The World Competitiveness Yearbook 2009*. [dokument ve formátu PDF]. [cit. 2010-03-20] Dostupný z WWW: <<http://www.promexico.gob.mx/work/sites/Promexico/resources/LocalContent/1092/2/scoreboard.pdf>>
15. Komise Evropských společenství. *i2010- Evropská informační společnost pro růst a zaměstnanost*. [dokument ve formátu PDF] 14s. [cit. 2010-03-08]. Str. 4. Dostupný z WWW: <<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/micr/files/2492/i2010.pdf>>
16. Maastricht Economic and social Research and training centre on Innovation and Technology. *European Innovation Scoreboard 2009*. [dokument ve formátu PDF] 63s. [cit. 2010-03-18] Str. 7, 12-14, 63. Dostupný z WWW: <<http://www.proinnoeurope.eu/sites/default/files/page/10/03/EIS%202009%20Final%20report.pdf>>
17. Ministerstvo průmyslu a obchodu. *Vnitřní trh Evropské unie*. [online] 2005-03-02. BUSINESSINFO.CZ. Oficiální portál pro podnikání a export. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/podnikatelske-prostredi/vnitri-trh-eu/1000520/39094/>>
18. NOVÁK, P., RAFAELOVÁ, E., PIROCH, J. et al. *Strategie Evropa 2020 chce výrazně zvýšit zaměstnanost*. [online] Český rozhlas. 2010-03-03. [cit. 2010-03-10] Dostupný z WWW: <http://www.rozhlas.cz/zpravy/ekonomikaveevrope/_zprava/702216>
19. Rada pro českou konkurenceschopnost. *Zpráva o české konkurenceschopnosti 2009*. [dokument ve formátu PDF] [cit. 2010-03-21] Dostupný z WWW: <[http://www.amcham.cz/www/files/file/ccp/Zprava%20o%20ceske%20konkurence%20schopnosti%202008\(web\).pdf](http://www.amcham.cz/www/files/file/ccp/Zprava%20o%20ceske%20konkurence%20schopnosti%202008(web).pdf)>
20. SCHWAB, K., SALA-I-MARTIN, X., GREENHILL, R. et al. *The Global Competitiveness Report 2009-2010*. [dokument ve formátu PDF] Ženeva: World Economic Forum, 2009. 479s. ISBN: 978-92-95044-25-8. [cit. 2010-03-12] Str. 4-7. Dostupný z WWW: <<http://www.weforum.org/pdf/GCR09/GCR20092010fullreport.pdf>>
21. Světová banka. *Doing Business 2010*. [dokument ve formátu PDF]. Washington: Palgrave MacMillan, 2009. 215s. ISBN: 978-0-8213-7961-5. [cit. 2010-03-20]. Str. 117. Dostupný z WWW: <<http://www.doingbusiness.org/documents/fullreport/2010/DB10-full-report.pdf>>
22. TILFORD, S., WHYTE, P. *Lisbon Scorecard IX*. [dokument ve formátu PDF] Londýn: CER, 2009. 111s. ISBN 978-1-901229-88-2. [cit. 2010-03-13] Str. 7. Dostupný z WWW: <http://www.cer.org.uk/pdf/rp_882.pdf>

PŘÍLOHY

PŘÍLOHA I: Tabulka konkurenceschopnosti zemí EU podle WEF za rok 2009-2010 (pořadí v rámci všech hodnocených zemí)

Země	Index globální konkurenceschopnosti (GCI)	
	Pořadí	Skóre
Švédsko	4.	5,51
Dánsko	5.	5,46
Finsko	6.	5,37
Německo	7.	5,37
Nizozemí	10.	5,32
Velká Británie	13.	5,19
Francie	16.	5,13
Rakousko	17.	5,13
Belgie	18.	5,09
Lucembursko	21.	4,96
Irsko	25.	4,84
Česká republika	31.	4,67
Španělsko	33.	4,59
Kypr	34.	4,57
Estonsko	35.	4,56
Slovinsko	37.	4,55
Portugalsko	43.	4,40
Polsko	46.	4,33
Slovensko	47.	4,31
Itálie	48.	4,31
Malta	52.	4,30
Litva	53.	4,30
Maďarsko	58.	4,22
Rumunsko	64.	4,11
Lotyšsko	68.	4,06
Řecko	71.	4,04
Bulharsko	76.	4,02

Zdroj: SCHWAB, K., SALA-I-MARTIN, X., GREENHILL, R. et al. *The Global Competitiveness Report 2009-2010*. Ženeva: World Economic Forum, 2009. Str. 13.

Dostupný z WWW: <<http://www.weforum.org/pdf/GCR09/GCR20092010fullreport.pdf>>

PŘÍLOHA II: Výsledková tabulka Lisabonské ligy 2009

Problémy	2009	Hrdinové	Hříšníci
A. INOVACE			
Informační společnost	B	Estonsko, Finsko, Švédsko	Bulharsko, Řecko, Itálie
Vývoj a výzkum	D	Rakousko, Finsko, Švédsko	Řecko, Itálie, Španělsko
B. LIBERALIZACE			
Telekomunikace a technické vybavení	C	Nizozemí, Velká Británie	Německo, Polsko, Slovensko
Doprava	C-	Německo, Švédsko	Řecko, Irsko
Finanční a ostatní služby	C	Španělsko	Irsko
C. PODNIKÁNÍ			
Podmínky pro zahájení podnikání	B	Francie, Irsko, Velká Británie	Řecko, Polsko, Španělsko
Regulační břímě	B	Nizozemí	Řecko, Itálie, Španělsko
Státní pomoc a hospodářská soutěž	C	Evropská komise	Francie, Itálie, Polsko
D. ZAMĚSTNANOST A SOCIÁLNÍ ZAČLENĚNÍ			
Začlenění na trhu práce	B-	Rakousko, Dánsko, Nizozemí	Maďarsko, Malta, Portugalsko
Obohacování znalostí	B-	Finsko, Nizozemí, Švédsko	Řecko, Portugalsko
Modernizace sociální ochrany	C+	Dánsko, Švédsko	Řecko, Itálie, Portugalsko
E. UDRŽITELNÝ ROZVOJ			
Klimatické změny	B+	Švédsko, Velká Británie	Itálie, Polsko, Španělsko
ZÁVĚR			
Lisabonský proces	C	Rakousko, Česká republika, Dánsko, Švédsko	Řecko, Maďarsko, Itálie, Polsko, Španělsko
Celkové hodnocení	C		

Zdroj: TILFORD, S., WHYTE, P. *Lisbon Scorecard IX*. Londýn: CER, 2009.

Dostupný z WWW:<http://www.cer.org.uk/pdf/rp_882.pdf> ISBN 978-1-901229-88-2. Str. 110-111.

PŘÍLOHA III: Tabulka světové konkurenceschopnosti 2009 podle IMD

Země	Skóre	Pořadí 2009	Pořadí 2008
USA	100,000	1	1
Hongkong	98,146	2	3
Singapur	95,740	3	2
Švýcarsko	94,163	4	4
Dánsko	91,741	5	6
Švédsko	90,520	6	9
Austrálie	88,934	7	7
Kanada	88,708	8	8
Finsko	88,373	9	15
Nizozemí	87,758	10	10
Norsko	86,604	11	11
Lucembursko	86,274	12	5
Německo	83,508	13	16
Katar	81,995	14	
Nový Zéland	79,621	15	18
Rakousko	79,294	16	14
Japonsko	78,242	17	22
Malajsie	77,162	18	19
Irsko	76,956	19	12
Čína	76,595	20	17
Velká Británie	76,069	21	21
Belgie	75,965	22	24
Taiwan	75,390	23	13
Izrael	73,425	24	20
Chile	70,933	25	26
Thajsko	70,762	26	27
Korea	68,408	27	31
Francie	68,071	28	25
Česká republika	66,755	29	28
Indie	66,454	30	29
Litva	64,882	31	36
Slovinsko	63,637	32	32
Slovensko	63,913	33	30
Portugalsko	62,588	34	37
Estonsko	62,573	35	23
Kazachstán	61,047	36	
Peru	59,274	37	35
Bulharsko	58,985	38	39
Španělsko	57,849	39	33
Brazílie	56,865	40	43
Jordánsko	56,040	41	34
Indonésie	55,479	42	51
Filipíny	54,490	43	40
Polsko	53,930	44	44
Maďarsko	53,917	45	38
Mexiko	53,903	46	50

Země	Skóre	Pořadí 2009	Pořadí 2008
Turecko	53,390	47	48
Jižní Afrika	52,850	48	53
Rusko	52,770	49	47
Itálie	52,059	50	46
Kolumbie	51,538	51	41
Řecko	50,781	52	42
Chorvatsko	48,587	53	49
Rumunsko	46,945	54	45
Argentina	43,084	55	52
Ukrajina	40,421	56	54
Venezuela	39,060	57	55

Zdroj: IMD, World Competitiveness Center . *The World Competitiveness Yearbook 2009*. [online] cit. [2010-03-21]Dostupný z WWW:
<<http://www.promexico.gob.mx/work/sites/Promexico/resources/LocalContent/1092/2/scoreboard.pdf>>

PŘÍLOHA IV: HDP/Obyv. v paritě kupní síly členských států EU (EU-27=100)

Země	Pořadí	2008	2007	2006
Lucembursko	1.	276,4	275,2	272,2
Irsko	2.	135,4	147,9	145,2
Nizozemí	3.	134,0	132,2	131,2
Rakousko	4.	123,5	123,0	124,6
Dánsko	5.	120,1	121,3	124,2
Švédsko	6.	120,0	122,8	121,2
Finsko	7.	116,8	117,9	114,1
Velká Británie	8.	116,2	116,7	120,3
Německo	9.	115,6	115,8	116,1
Belgie	10.	115,1	115,7	117,8
Francie	11.	108,0	108,5	108,8
Španělsko	12.	102,6	105,0	104,6
Itálie	13.	101,8	103,5	104,2
Kypr	14.	95,8	93,6	90,7
Řecko	15.	94,3	92,8	93,0
Slovinsko	16.	90,9	88,6	87,7
Česká republika	17.	80,4	80,1	77,0
Malta	18.-19.	76,0	76,5	76,8
Portugalsko	18.-19.	76,0	75,6	76,4
Slovensko	20.	72,2	67,7	63,4
Estonsko	21.	67,4	68,8	65,2
Maďarsko	22.	64,4	62,6	63,2
Litva	23.	61,9	59,3	55,3
Lotyšsko	24.	57,3	55,7	51,6
Polsko	25.	56,4	54,4	51,9
Bulharsko	26.	41,3	37,7	36,5
Rumunsko		Nedostupné	41,6	38,4

Zdroj: Eurostat. *Purchasing Power Parities*. [online] Poslední aktualizace 2009-07-10

[cit. 2010-04-04] Dostupný z WWW:

<<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsieb010>>

PŘÍLOHA V: Tabulka obecných ukazatelů konkurenceschopnosti ČR,
Nizozemí, Slovenska a Rakouska

UKAZATELE	Česká republika	Nizozemí	Slovensko	Rakousko
Obyvatelstvo				
Pracovní síla (v mil. obyv.), 2007	5,23	7,78	2,58	4,12
Poměr zaměstnaní/nezaměstnaní	1,29	2,13	1,07	1,33
Zaměstnanost na celkové populaci, %, 2007	47,99	51,21	43,66	48,29
Populace 65+ z celkové pracovní síly, %, 2006	27,90	26,10	23,60	31,70
HDP				
Vládní dotace, % HDP, 2006	0,66	0,35	0,51	0,90
HDP na obyv., USD	23 464	37 743	19 544	37 115
Spotřeba domácností na obyvatele, USD, 2007	8 062	21 996	7 778	24 327
Kumulace kapitálu				
Úspory na obyv., USD, 2007	5 519	12 892	3 676	12 602
Příliv PZI na obyv., USD, 2007	884	148	419	2 703
Obchodní bilance				
Zůstatek běžného účtu na obyv., USD	-436,05	3 076,92	-740,74	1 358,17
Energetické využití				
Energetická náročnost, CO2 (tuny) za 1 milion USD HDP, 2005	946,70	289,30	800,40	253,30
CO2 emise na obyv., tuny, 2006	12,50	10,50	7,40	9,30

Zdroj: Rada pro českou konkurenceschopnost. *Zpráva o české konkurenceschopnosti 2009*. [dokument ve formátu PDF] [cit. 2010-04-08] Dostupný z WWW:
<[http://www.amcham.cz/www/files/file/cce/Zprava%20o%20ceske%20konkurenceschopnosti%202008\(web\).pdf](http://www.amcham.cz/www/files/file/cce/Zprava%20o%20ceske%20konkurenceschopnosti%202008(web).pdf)>